vergadering **C82**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme

van 13 december 2022

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de culturele samenwerking met Zuid-Afrika en de bescherming van het Afrikaner culturele erfgoed
– 557 (2022-2023)
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het Afrikaanstalig onderwijs in Zuid-Afrika
– 622 (2022-2023) 5

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het internationaal onderzoek dat aantoont dat een groot aantal ereconsuls betrokken is in dubieuze zaken
– 611 (2022-2023) 10

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het VN-rapport over de mensenrechtensituatie in de bezette Palestijnse gebieden
– 621 (2022-2023) 12

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de federale weigering om de exportvergunning toe te kennen voor de levering van een isostatische pers aan het Verenigd Koninkrijk
– 715 (2022-2023)
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over een exportvergunning voor nucleair gerelateerd materiaal naar het Verenigd Koninkrijk
– 818 (2022-2023)
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de export van militair nucleair materiaal
– 859 (2022-2023) 15

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevolgen voor Vlaanderen van de Amerikaanse Inflation Reduction Act
– 834 (2022-2023)
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevolgen van de Inflation Reduction Act en de derde VS-EU Trade and Technology Council
– 835 (2022-2023) 22

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Estland en Finland
– 743 (2022-2023) 28

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over diamanthandel met de Russische Wagnergroep
– 788 (2022-2023) 32

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het pleidooi voor een actiever beleid inzake Vlaamse reshoring
– 812 (2022-2023) 35

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de sterke stijging van de Vlaamse wapenexport in 2022
– 848 (2022-2023) 40

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de culturele samenwerking met Zuid-Afrika en de bescherming van het Afrikaner culturele erfgoed
– 557 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het Afrikaanstalig onderwijs in Zuid-Afrika
– 622 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De vraag van de heer Deckmyn was eigenlijk een ideale vraag voor de Interparlementaire Commissie voor de Nederlandse Taalunie, die gisteren bijeengekomen is.

De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, we hebben het in deze commissie al vaker gehad over Zuid-Afrika. Ik heb een vraag over de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika en de bescherming van het cultureel erfgoed.

Minister-president, in Zuid-Afrika staat cultureel erfgoed dat wordt aanzien als behorend tot de geschiedenis van de Afrikanercultuur sterk onder druk. Ik ben zelf al tweemaal in Zuid-Afrika geweest, een eerste keer in 2012 en dit jaar samen met onder andere collega Deckmyn. Ik heb daar met mijn eigen ogen kunnen zien hoe de toestand op tien jaar tijd voor de Afrikaners enorm aan het verslechteren is. Heel wat monumenten die verwijzen naar het verleden van de zogenaamde Boerenrepublieken die werden gesticht in de 19e eeuw nadat de Afrikaanse Boeren op de vlucht sloegen voor het Britse koloniale bestuur van de Kaap, werden de afgelopen jaren verwijderd of worden niet meer onderhouden. Dat geldt ook voor herinneringsplaatsen voor de concentratiekampen die door de Britten werden gebouwd tijdens de Tweede Boerenoorlog en waar tienduizenden Afrikaners het leven lieten.

De verengelsing van de universiteiten ontzegt bovendien heel wat Afrikaanssprekenden van onderwijs in hun eigen taal. Ondanks de door de regering gesteunde verengelsing wordt het Afrikaans nog steeds als algemene omgangstaal gebruikt door miljoenen mensen in Zuid-Afrika, van wie een erg groot deel mensen van niet-Europese afkomst zijn, en blijft de op twee na grootste taal van het land. Dat dreigt te zorgen voor een kloof tussen hen die het Engels machtig zijn en hen die dat niet zijn.

Het Afrikaans en de Afrikanercultuur zijn nauw verwant aan het Nederlands en de Vlaamse cultuur. Vlaanderen en de Afrikaners hebben een gedeelde geschiedenis. Het is dan ook erg belangrijk dat deze banden niet verloren gaan en dat Vlaanderen zich blijft inzetten voor de bescherming van zowel het Afrikaans als de Afrikanercultuur.

Minister-president, bent u op de hoogte van het onder druk staan van het cultureel erfgoed van de Afrikaners in Zuid-Afrika? Hebt u daarover al contact opgenomen met de Zuid-Afrikaanse autoriteiten? Hebt u al initiatieven genomen om de samenwerking met organisaties die de Afrikanercultuur beschermen, te bevorderen? Zo niet, bent u van plan dat nog te doen? Hebt u de situatie van de

Afrikaanse taal in Zuid-Afrika reeds aangekaart bij de Zuid-Afrikaanse autoriteiten? Zo ja, wat was de reactie? Zo niet, plant u hieromtrent nog initiatieven?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, een beetje aanvullend op de vraag van collega Slagmulder heb ik een vraag over het Afrikaanstalige onderwijs in Zuid-Afrika. Zo'n twintig jaar geleden waren er in Zuid-Afrika nog zes openbare universiteiten die les gaven in het Afrikaans. Sinds het ANC aan de macht kwam, kenmerkt het beleid inzake universitair onderwijs zich door een afname van het onderwijs in het Afrikaans en een totale verengelsing van het hoger onderwijs.

Dat het Afrikaans als onderwijstaal steeds minder ruimte krijgt, is een understatement. In 2010 kon men enkel nog aan de Stellenbosch Universiteit, de Universiteit van de Vrijstaat, de Universiteit van Suid-Afrika en de Potchefstroomcampus van de Noordwest-Universiteit nog onderwijs volgen in het Afrikaans.

Ondanks de afname van Afrikaanstalig onderwijs aan openbare universiteiten, is er bij Afrikaners wel degelijk behoefte aan Afrikaanstalig universitair onderwijs. Omdat de overheid in Zuid-Afrika zich hieromtrent niet meer wilde of kon engageren, zorgde de Solidariteit Beweging ervoor dat er een particuliere Afrikaanstalige universiteit werd opgericht. Deze universiteit is gekend onder de naam Akademia en het aantal studenten stijgt er jaar na jaar. Collega Slagmulder en ikzelf waren er onlangs getuige van. We zijn er enkele maanden geleden geweest. We hebben dat gezien en waren onder de indruk van hun inspanningen. Ze plannen binnenkort trouwens het bouwen van een nieuwe campus.

Naast Akademia met betrekking tot het universitair onderwijs, werd door de Solidariteit Beweging ook ingezet op technisch onderwijs. Deze beweging richtte immers ook Sol-Tech op, een school gericht op technische opleidingen.

Akademia werd in 2011 opgericht, waarna de universiteit geaccrediteerd werd door de accreditatieorganisatie van de Zuid-Afrikaanse overheid. In 2012 begon zij met het aanbieden van onderwijs, met een bachelor bedrijfsmanagement. Daarna kwamen er meer en meer opleidingen bij.

Minister-president, ik hoop dat u op de hoogte bent van het bestaan van Akademia en Sol-Tech als particuliere onderwijsinitiatieven in het Afrikaans. Zijn er al contacten met deze initiatieven in Zuid-Afrika? Indien niet, is de Vlaamse Regering bereid om deze initiatieven te ondersteunen en er structurele contacten mee uit te bouwen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's. ik zal eerst de vragen van de heer Slagmulder behandelen. Tijdens mijn bezoek aan Zuid-Afrika in april dit jaar, kwam het Afrikaans via verschillende activiteiten aan bod. Zo was er een thematische lunch over het Afrikaans. Ook vond een ontmoeting plaats met verschillende vertegenwoordigers van Zuid-Afrikaanse taalorganisaties, zoals de Afrikaanse Taalraad, Die Stigting vir Bemagtiging deur Afrikaans en het South African Centre for the Netherlands and Flanders.

Zoals u weet heroriënteerde Vlaanderen zijn samenwerking met Zuid-Afrika van ontwikkelingssamenwerking naar een meer – hoe zal ik het zeggen? – algemene samenwerking. De focus op taal zal worden versterkt. Ik heb hier nog geen contact over opgenomen met de Zuid-Afrikaanse autoriteiten, maar u weet dat er in maart een staatsbezoek zal zijn aan Zuid-Afrika, en ik zal die gelegenheid te baat nemen om de problematiek bij de Afrikaanse autoriteiten aan te kaarten.

Uw vragen twee en drie zal ik samen nemen. Vlaanderen ondersteunt reeds verschillende initiatieven van Afrikaanstalige organisaties zoals de Afrikaanse Taalraad en de Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns. Deze organisaties stellen zich nadrukkelijk tot doel om het Afrikaans te promoten en te versterken in de verschillende maatschappelijke, politieke en culturele domeinen.

Vlaanderen ondersteunt ook specifieke projecten en initiatieven die de uitwisseling tussen de Nederlandse en de Afrikaanse taal en cultuur tot doel hebben. Een voorbeeld hiervan is De Schrijver's-werf, een project dat een gemeenschap van schrijvers, dichters en theatermakers in Vlaanderen, Nederland, Zuid-Afrika en Suriname wil creëren, die verbonden is door het Nederlands en het Afrikaans.

Tijdens mijn ontmoeting met de Zuid-Afrikaanse minister van sport, kunst en cultuur in april dit jaar, werd ook de leerstoel Nederlands aangekondigd. De Zuid-Afrikaanse minister vroeg ons bijkomend om daarnaast ook aandacht te hebben voor de andere talen in Zuid-Afrika. Ik wil ook graag aanstippen dat onze diplomatieke vertegenwoordiging in Zuid-Afrika goede relaties onderhoudt met al die verschillende aangehaalde organisaties, evenals met het departement Afrikaans van de Zuid-Afrikaanse universiteiten.

Dan antwoord ik nu op de vragen van de heer Deckmyn. Of ik op de hoogte ben van Akademia en Sol-Tech? Ja, we zijn op de hoogte van het bestaan van deze onderwijsinitiatieven, en ook onze diplomatieke vertegenwoordiging van Vlaanderen in Pretoria heeft weet van Akademia en Sol-Tech. Dus, daar hebben we contacten mee.

In Zuid-Afrika worden veel particuliere maar ook veel publieke initiatieven ontwikkeld voor onderwijs en beroepsopleiding in het Afrikaans, maar daarnaast ben ik me ook bewust van de zich snel wijzigende situatie in Zuid-Afrika en op het Afrikaans continent in zijn geheel.

Rector Wim de Villiers van de Universiteit Stellenbosch vertelde me hoe zijn universiteit haar lokale verankering in de sociale realiteit van Zuid-Afrika meer en meer versterkt, terwijl haar talenbeleid in volle evolutie is. De Universiteit Stellenbosch engageert zich tot meertaligheid, met het consequent gebruik van de drie officiële talen in de provincie West-Kaap: het Afrikaans, het Engels en het isiXhosa.

Dan: of er al contacten zijn met deze initiatieven in Zuid-Afrika? Er zijn momenteel geen structurele contacten met Akademia en Sol-Tech, en er worden geen initiatieven van hen ondersteund door ons. Momenteel zullen we daar ook niet actief op inzetten. Indien er door hen concrete voorstellen zouden worden ingediend, zullen we deze natuurlijk bekijken, en afhankelijk van hun meerwaarde en bijdrage positief of negatief beoordelen.

Op dit moment hebben Akademia en Sol-Tech geen structurele contacten met Vlaamse onderwijsinstellingen. Uiteraard respecteert Vlaanderen de institutionele autonomie van zijn instellingen bij de keuze van hun partners. Dat neemt niet weg dat in Vlaanderen de belangstelling voor samenwerking met Zuid-Afrika, en specifiek voor de studie van het Afrikaans, levendig is. De Universiteit Gent neemt hier een voortrekkersrol in, met het Gents Centrum voor het Afrikaans en de Studie van Zuid-Afrika.

De promotie van het Afrikaans als onderwijs- en cultuurtaal in Zuid-Afrika zelf, is uiteraard een Zuid-Afrikaanse bevoegdheid. Vlaanderen kan hier enkel betrokken worden op hun vraag, en via bestaande structurele verbanden. Ik verwijs daarbij in de eerste plaats naar de overeenkomst die de Taalunie en de Afrikaanse Taalraad op 30 januari 2020 ondertekenden, om kennis en ervaring uit te wisselen, en samen te werken om het Nederlands en het Afrikaans te bevorderen. Maar wanneer er vragen van die instellingen zouden komen, willen we die wel bekijken.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Dank u wel voor uw antwoord, minister-president. Ook bedankt dat u een aantal zaken zult aankaarten als u volgend jaar naar Zuid-Afrika afreist.

Ik wil toch nog even dieper ingaan op die monumenten. Ik had daarstraks al gezegd dat de toestand op dat vlak in Zuid-Afrika enorm aan het verslechteren is. Zo heb ik het concentratiekamp van Winburg bezocht, waar tijdens de tweede Boerenoorlog 355 kinderen en 132 volwassenen om het leven zijn gekomen. De graven liggen daar tussen het afval en het kleine monument hangt vol graffiti. Er lopen tussen en op de graven ook koeien, met alle gevolgen van dien. Daar wordt niets aan gedaan, wat in mijn ogen getuigt van zeer weinig respect vanwege de Zuid-Afrikaanse overheid ten aanzien van het drama dat zich daar heeft afgespeeld. Zo kunnen er nog talloze andere voorbeelden gegeven worden. Stel u maar eens voor dat er met een concentratiekamp in Europa zo zou worden omgegaan; de internationale verontwaardiging zou enorm zijn, en terecht. De Afrikanerbeweging probeert wel om deze monumenten te beschermen, maar Afrikaners kunnen zo goed als niet rekenen op de Zuid-Afrikaanse overheid. Het is niet omdat het hier om blanke vrouwen en kinderen gaat, die in verschrikkelijke omstandigheden zijn omgekomen, dat een dergelijk respectloze en onverschillige houding vanuit de Zuid-Afrikaanse overheid te rechtvaardigen valt. Daarom vind ik dus dat de Vlaamse Regering dat zeker moet aankaarten bij de Zuid-Afrikaanse autoriteiten, zeker omdat Zuid-Afrika de voorbije jaren op ontwikkelingssamenwerking kon rekenen en omdat er nog verder ingezet zal worden op economische samenwerking. Ik zou dus willen oproepen om ook dat aan te kaarten, minister-president.

Wat die verengelsing betreft, ten slotte: ik heb me al enkele keren tegen de verengelsing van onze Vlaamse universiteiten verzet. Wij Vlamingen hebben jarenlang moeten strijden om onderwijs te krijgen in onze eigen taal. In Zuid-Afrika heerst er momenteel een kortzichtige taalpolitiek. Het Afrikaans als onderwijstaal zit momenteel compleet in de verdrukking. Ook op dat vlak vind ik dat we solidair moeten zijn met de Afrikaners, want die strijd klinkt voor ons toch wel heel herkenbaar. Denkt u dat er ook een bepaalde rol weggelegd kan zijn voor onze universiteiten op dat vlak, bijvoorbeeld via de leerstoel Zuid-Afrika? Werd er vanuit Zuid-Afrika trouwens zelf al om steun gevraagd aan de Vlaamse Regering om de verengelsing aan de hogeronderwijsinstellingen tegen te gaan?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil kort, aanvullend op de terechte bezorgdheden en bedenkingen van collega Slagmulder, refereren aan iets wat de minister-president zelf gezegd heeft. Volgend jaar in maart gaat hij Zuid-Afrika bezoeken. In dat kader heb ik al een aantal initiatieven aangebracht die hij zou kunnen nemen, maar misschien is een bezoek aan Akademia in Pretoria ook een mogelijkheid. Zou u een bezoek aan Akademia of Sol-Tech kunnen overwegen? Dat is een vraag die ik hier toch wel naar voren wil brengen. Dit zou alvast een erg positief signaal kunnen zijn aan deze Afrikaanstalige onderwijsinitiatieven. Op universitair vlak zei u dat de heer Wim de Villiers tijdens uw laatste bezoek stelde dat de taalevolutie in de universiteitswereld in volle ontwikkeling is. Sta mij toe om dat een eufemisme te noemen. Het is mijn taak hier te stellen dat de evolutie eigenlijk weggaat van het Afrikaans, richting een volledige verengelsing van de universiteiten, en eigenlijk van het onderwijs in het algemeen. Universiteiten en onderwijsinitiatieven worden systematisch verengelst. Collega Slagmulder noemde het een kortzichtige taalpolitiek, maar dat vind ik nog een understatement: het is triest te zien hoe het Afrikaans aan ondersteuning verliest. Vandaar mijn vraag,

minister-president, om te onderzoeken of een samenwerking met Afrikaanstalige onderwijsinitiatieven niet door de Vlaamse Regering kan worden ondersteund.

De voorzitter: De heer De Veuster heeft het woord.

Maarten De Veuster (N-VA): Ik ben natuurlijk blij dat er binnen de nieuwe samenwerking aandacht is voor de culturele dimensie en ook taal. Dat kunnen we alleen maar toejuichen, net als die leerstoel Nederlands in Pretoria. Dat zijn goede initiatieven, evenzeer, minister-president, dat u dat gaat aankondigen op dat staatsbezoek in maart.

U zegt dat we eerst gevraagd moeten worden om betrokken te worden voor we iets kunnen doen. Ik neem aan, als dat gebeurt, dat Onderwijs daar wel bij betrokken zal worden en dat dit niet alleen uw verantwoordelijkheid is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik coördineer natuurlijk de buitenlandse contacten. Het is evident dat de vakministers daar inhoud aan moeten geven.

We hebben nog geen vraag voor steun ontvangen. De vorige keer dat we naar Zuid-Afrika gegaan zijn, hadden we de universiteiten mee. De UGent en de KU Leuven hebben contacten met Zuid-Afrikaanse universiteiten, die zijn er.

Het programma van het staatsbezoek is nog niet afgerond. Ik wil bekijken of dat kan worden ingepast in Sol-Tech of Akademia. Ik denk dat we in Pretoria gaan zitten. Ik zal dat welwillend bekijken.

Buitenlandse politiek is altijd op het randje lopen van inmenging. Vragen voor samenwerking in dergelijke dingen moeten van ginds komen en dan kunnen we dat welwillend behandelen. Ik zou ook niet willen dat een vreemde mogendheid hier ineens binnenwandelt en zich met van alles en nog wat bemoeit. Ik denk, mijnheer Deckmyn en mijnheer Slagmulder, dat jullie dat begrijpen. Als er vragen van ginds komen, kunnen we die welwillend behandelen, maar de vragen moeten van die kant komen.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoorden. Als er een volk is buiten Europa waarmee er verwantschap bestaat op het vlak van taal en cultuur, dan zijn het wel de Afrikaners. We mogen daar niet blind voor zijn. Samen met Nederland zijn wij vanuit Vlaanderen wellicht de enigen die de problematiek rond de onverdraagzaamheid tegen de Afrikanercultuur op de internationale kaart kunnen zetten. De geschiedenis van de Afrikanercultuur maakt nu eenmaal deel uit van Zuid-Afrika. Die mag om welke reden dan ook niet gewist of belachelijk gemaakt worden. Als de Zuid-Afrikaanse overheid dat doet, doet ze dat eigenlijk ook een beetje met ons, dan maken ze ons ook belachelijk, want de Afrikaners zijn ook een beetje Vlaming.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw welwillendheid om eventueel onderzoeks- en onderwijsinitiatieven aan Akademia en Sol-Tech te willen onderzoeken. Ik begrijp natuurlijk volkomen dat daarvoor een vraag uit Zuid-Afrika zelf moet komen. Maar ik ben alleszins al positief gestemd dat u daar niet weigerachtig tegenover staat.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het internationaal onderzoek dat aantoont dat een groot aantal ereconsuls betrokken is in dubieuze zaken
– 611 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik was bijzonder verbaasd te lezen dat uit een internationaal onderzoek – genaamd Shadow Diplomats – van 160 journalisten in 46 landen, blijkt dat 5000 ereconsuls van verschillende landen betrokken zijn in dubieuze zaken. Het gaat onder meer om belastingschandalen, drugshandel, wapentrafiek en zelfs de financiering van terreur. Onder deze ereconsuls bevinden zich ook 12 Belgische ereconsuls. België heeft, volgens het luik van het onderzoek dat werd uitgevoerd door De Tijd, Knack en Le Soir, 276 ereconsuls verspreid over 111 landen. In 62 landen zijn die ereconsuls zelfs de enige diplomatieke voet aan de grond, zo blijkt.

Het systeem van schaduwdiplomaten die zich ereconsul mogen noemen, wordt door heel wat landen gebruikt. Het zijn vaak zakenlui in het land waar ze wonen en ze hebben meestal zelfs niet de Belgische nationaliteit. Soms hebben ze zelfs nog nooit het land bezocht en spreken ze geen van onze landstalen. Het systeem is erg ondoorzichtig. Sinds 2009 maken de jaarverslagen van Buitenlandse Zaken niet eens meer bekend hoeveel nieuwe ereconsuls er zijn benoemd. Volgens de journalisten die deelnamen aan het onderzoek, is van 43 van de 276 Belgische ereconsuls – dan spreken we van 1 op de 6 gevallen – zelfs niet te achterhalen wie ze zijn en wat ze precies doen in het echte leven. Dat is nogal vreemd, als ik dat mag stellen. Het is ook totaal onbekend op basis van welke criteria de Belgische diplomatie beslist wie de titel van ereconsul mag dragen.

Een Koninklijk Besluit onderwierp het statuut van ereconsuls vanaf 2016 aan iets concretere regels. Zo werd een procedure ingevoerd om wantoestanden bij een benoeming stop te zetten. Uit het Belgisch Staatsblad blijkt dat sindsdien twee benoemingen van ereconsuls zijn opgeheven. Maar ook voor 2016 liepen meerdere Belgische ereconsuls al een veroordeling op. Zo werd een ereconsul veroordeeld voor het leveren van Belgische paspoorten aan criminelen en een andere verdacht van betrokkenheid bij een prostitutienetwerk dat honderden vrouwen naar België haalde. De schandalen en de ondoorzichtigheid die het systeem van ereconsuls omringen, dreigen ook de status van Vlaanderen in het buitenland schade te berokkenen. Dat is de reden waarom ik deze vraag hier naar voren breng.

Op welke manier wordt er door de Vlaamse diplomatie en Flanders Investment & Trade (FIT) samengewerkt met Belgische ereconsuls?

Werd er in het verleden door de Vlaamse diplomatie, FIT of een andere publieke Vlaamse instelling samengewerkt met een ereconsul die een veroordeling opliep? Zo ja, over welke ereconsul(s) gaat het en wat hield deze samenwerking juist in?

Heeft het werken met ereconsuls volgens u vandaag nog nut? Berokkent het systeem niet meer schade dan dat het voordeel oplevert?

Zult u minstens aandringen bij de federale overheid op concretere regels voor ereconsuls en een transparantere benoemingsprocedure met vaste benoemingscriteria?

Bent u bereid om een eigen Vlaams screeningsmechanisme op te zetten voor de gevallen waarin door Vlaanderen met ereconsuls van diverse landen wordt samengewerkt?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijn diensten werken slechts ad hoc en op occasionele basis samen met ereconsuls. Aangezien het vaak prominente figuren zijn binnen de sector waarbinnen ze actief zijn, wordt er soms beroep op hen gedaan om contacten te leggen binnen hun persoonlijk netwerk. Verder gaat het meestal om beleefdheidsbezoeken of uitnodigingen op evenementen. Gezien de achtergrond van de ereconsuls en hun persoonlijke belangen, zijn mijn diensten zeer omzichtig in de omgang met ereconsuls.

Mijn diensten hebben geen weet van een samenwerking met Belgische ereconsuls die een veroordeling opliepen. We denken dat die samenwerking er niet is geweest.

Het werken met ereconsuls is een diplomatiek gebruik dat wereldwijd wordt toegepast. Ereconsuls kunnen een meerwaarde betekenen door de lokale contacten en toegang tot netwerken waarover ze beschikken, nota bene voor steden en regio's binnen een ambtsgebied waar er geen vestiging is van een eigen diplomatieke post. Uitgestuurde diplomaten roteren, terwijl ereconsuls ter plekke hun leven, loopbaan en netwerk hebben opgebouwd. De Vlaamse Regering is niet betrokken bij de selectie, de aanstelling, de verlening en de evaluatie van ereconsuls.

Ik neem het antwoord op uw vierde en vijfde vraag samen. De verantwoordelijkheid voor de Belgische ereconsuls ligt bij de FOD Buitenlandse Zaken. Het komt hen toe hierover afspraken te maken en de regelgeving bij te stellen. Hieruit volgt dat ik mijn diensten niet ga vragen om een eigen screeningsmechanisme op te zetten. Mochten er problemen zijn met een ereconsul, dan komt het de federale instanties toe om het nodige te doen, inclusief onze betrokken diensten en buitenlandposten hierover in te lichten.

Het komt erop neer dat FIT en anderen lokale netwerken uitbouwen. Binnen zo'n netwerk zou zo'n ereconsul wel eens kunnen worden uitgenodigd naar evenementen. Maar op structureel vlak werken we niet met die ereconsuls samen.

Wat betreft het aandringen bij het federale niveau: ik zou ook niet willen dat het federale niveau zich zou komen bemoeien met hoe wij FIT organiseren. Ik weet dat we, zeker na het onderzoek van die journalisten, een beetje terughoudend moeten zijn tegenover de ereconsuls. Maar voor de rest is dat voor mij een federale aangelegenheid en ga ik mij daar niet mee bemoeien.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): U zegt terecht dat u zich niet met een ander wilt bemoeien omdat u niet graag zou hebben dat ze dat ook bij u doen. U gebruikt die zinsnede meermaals en ik sta daar 100 procent achter. Dat wil echter niet zeggen dat u geen initiatieven kunt nemen.

De samenwerking met ereconsuls, zo meen ik begrepen te hebben, blijkt ad hoc te zijn. Er zijn dus geen structurele werkingscriteria. In se, laat dit duidelijk zijn, heb ik niets tegen een samenwerking met de ereconsuls, zeker op plaatsen waar er geen diplomatieke vertegenwoordiging is. Het is beter een vertegenwoordiging te hebben dan geen vertegenwoordiging. Maar als u zegt dat het de federale instanties toekomt om de screening te doen en te kijken of alles koosjer is met ereconsuls, moet u dan toch niet samen met de federale overheid een kader

uitwerken, een soort van beoordelingskader dat de samenwerking met die persoon onderzoekt en die persoon screent?

Ik heb u de vraag gesteld of u zelf screeningscriteria naar voren wilt schuiven en u zegt dat dat de taak van de federale overheid is. Dat begrijp ik. Maar als u de bal terugspeelt naar de federale overheid, dan verwacht ik toch dat dit gebeurt binnen een kader dat samen werd gecreëerd. Is dat kader er en, indien niet, overweegt u om zo'n kader in te stellen om ervoor te zorgen dat we niet op een slappe koord gaan dansen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, we hebben geen samenwerking met de ereconsuls. In het buitenland zoeken we wel contacten. Daar is natuurlijk een code van FIT en van het Departement Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie (DKBUZA). Of dat nu een ereconsul is of niet, als iemand een malafide figuur is wordt daar niet mee samengewerkt. We hebben met ereconsuls in die hoedanigheid op zich, geen samenwerking. Die mensen worden soms geconsulteerd of soms uitgenodigd op evenementen omdat ze een lokaal netwerk hebben. Dat is net zoals we zakenmensen uitnodigen op evenementen, of sectororganisaties omdat ze een netwerk hebben dat voor ons interessant zou kunnen zijn. En, natuurlijk, gelden er criteria voor die mensen en gaan we niet met louche figuren iets aangaan. Begrijpt u wat ik wil zeggen? Ereconsul is voor ons geen categorie op zich met wie we samenwerken. De persoon in kwestie kan wel eens uitgenodigd of geconsulteerd worden wegens zijn netwerk, maar dat kan evengoed een zakenman of een sectororganisatie zijn. Ik wens geen structurele samenwerking met ereconsuls op te zetten.

De voorzitter: De heer Deckmyn het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik neem genoegen met de verklaringen van de minister-president.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het VN-rapport over de mensenrechtensituatie in de bezette Palestijnse gebieden
– 621 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Voorzitter, minister-president, collega's, in Israël vonden er vorige maand verkiezingen plaats. De verkiezingsuitslag lijkt niet te wijzen op een ontdooiing van de relaties tussen Israël en Palestina. Integendeel. Benjamin Netanyahu is opnieuw aan zet en kijkt voor een regering naar de extreemrechtse partij Religious Zionism. De partijleider is zelf een zionist die in het verleden al veroordeeld werd voor het aanzetten van racisme tegenover Arabieren en hij aast op de post van minister van Openbare Veiligheid, waar ook de Israëlische politie onder valt.

Dit alleen al kan de spanning met de Palestijnen opnieuw doen oplaaien, al was die spanning nooit weg. We zien ondertussen dat die spanning blijft oplaaien. Vorige maand vielen er tijdens een Israëlische aanval op de Westelijke Jordaanoever vier dodelijke slachtoffers en negentien gewonden. Dat zijn berichten die continu blijven aanzwellen en er zijn steeds meer dodelijke slachtoffers gevallen sinds het

indienen van deze vraag. In augustus 2022 waren er drie specifieke Israëlische militaire acties in de Gazastrook. Amnesty International vraagt het Internationaal Strafhof om deze aanvallen te onderzoeken als oorlogsmisdaden.

Minister-president, ik agendeerde de Palestijns-Israëlische kwestie eerder in deze commissie naar aanleiding van het rapport van Amnesty International waarin het Israëlische regime ten aanzien van Palestina als een apartheidsregime werd bestempeld. Toen stelde u het VN-rapport (Verenigde Naties) hierover af te wachten.

Ondertussen is het rapport uitgekomen van mevrouw Francesca Albanese, de speciale VN-rapporteur voor de mensenrechtensituatie in de bezette Palestijnse gebieden sinds 1967. Zij stelt dat de Israëlische bezetting een schending is van de territoriale soevereiniteit van de Palestijnen doordat ze het gebied in beslag neemt, annexeert en fragmenteert, maar ook de burgerbevolking overbrengt naar het bezette gebied. Verder brengt de bezetting het culturele bestaan van het Palestijnse volk in gevaar en schendt het ook het recht om zich te organiseren als een volk. Palestijnse politieke activiteiten, belangenbehartiging en activisme worden immers onderdrukt. Dit is volgens de rapporteur het bewijs van Israëls intentie om het bezette gebied te in te nemen.

Ze roept dan ook op om het zelfbeschikkingsrecht van het Palestijnse volk te erkennen en noemt de nederzettingenpolitiek en apartheid die Israël heeft opgelegd in de bezette Palestijnse gebieden onwettig.

In de afsluitende observaties spreekt de rapporteur klare taal: de Israëlische bezetting is een doelbewust repressief regime dat het recht tot zelfbeschikking van het Palestijnse volk probeert te voorkomen. Daarom is een van de aanbevelingen ook gericht aan de staat Israël, die onmiddellijk dit gedrag moet stopzetten.

Maar belangrijker in de aanbevelingen is dat andere staten de opzettelijke schendingen van het Palestijnse recht tot zelfbeschikking moeten veroordelen, wat onder andere inhoudt dat de staten bereid zijn om diplomatieke, economische en politieke maatregelen te treffen, toegelaten door het VN-Handvest, indien Israël zijn verplichtingen volgens het internationaal recht niet naleeft.

Naar aanleiding van dat uitgekomen rapport heb ik volgende vragen.

Minister-president, hoe evalueert u de nieuwe politieke situatie sinds de meest recente Israëlische verkiezingen?

Hoe staat u ten overstaan van de conclusies en aanbevelingen van dit VN-rapport?

Zal dit het Vlaamse beleid ten aanzien van Israël beïnvloeden?

Op welke manier gaat u hiermee om in de dialoog met de Palestijnse Autoriteit en de Israëlische regering? Zijn er in de nabije toekomst gesprekken gepland?

Overweegt de Vlaamse Regering financieel bij te dragen aan het United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)?

Eerder gaf u in deze commissie aan dat de samenwerking op het vlak van cultuur geapprecieerd werd en kon worden uitgebreid op het vlak van onderwijs, jeugd en sport. Hier zou een beperkte samenwerking met de Palestijnse Autoriteit in zitten. In februari 2022 waren hier nog geen concrete stappen voor ondernomen. Is dat ondertussen al wel het geval?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, mijnheer Aerts, tot op heden is er nog geen nieuwe Israëlische regering gevormd. De heer Netanyahu moet zijn

regering uiterlijk op 21 december presenteren. Ik zou me dus nog niet uitspreken over de nieuwe politieke situatie aangezien die nog tot stand moet komen. Uiteraard blijf ik de situatie, het geweld en de spanningen tussen Israël en Palestina ten zeerste betreuren. Ik roep de toekomstige bewindslieden dan ook op om te werken aan oplossingen.

Wat het rapport betreft, heb ik in deze commissie al verschillende malen de positie van de Vlaamse Regering rond dit conflict meegegeven. Die positie blijven we aanhouden. Ze ligt ook in de lijn met de aanbevelingen van de speciaal rapporteur dat teruggekeerd moet worden naar de grenzen van 1967, dat Israël zijn nederzettingenpolitiek moet stopzetten en dat er een gedeeld statuut moet zijn voor Jeruzalem.

Over de bedrijven en mensenrechten in de aanbevelingen van de speciaal rapporteur hebben we het hier ook al vaker gehad. Flanders Investment & Trade (FIT) moet resoluut contacten met bedrijven in de bezette gebieden vermijden, wat het ook expliciet vermeldt aan Vlaamse bedrijven. FIT informeert actief Vlaamse bedrijven over de situatie waarbij het de VN-lijst met bedrijven die zakendoen in de Palestijnse bezette gebieden al jaren als een belangrijk controle-instrument gebruikt.

Ik herhaal dat ik van mening ben dat het Europese multilaterale niveau in deze zaken onze sterkste hefboom is. Vanuit Vlaanderen zal ik er via de Europese Unie onverminderd voor blijven pleiten om door onderhandelingen een uitweg te vinden. Bij toekomstige gesprekken zal ik deze zaken zeker aanhalen, maar er zijn voorlopig geen gesprekken gepland met de Palestijnse Autoriteit of de Israëlische regering.

Wat de UNRWA betreft, heeft Vlaanderen in het verleden reeds bijgedragen aan de UNRWA omdat we dat een zeer belangrijke organisatie vinden. In maart van dit jaar werd een nieuwe partnerschapsovereenkomst ondertekend voor de periode 2022-2024 voor een bedrag van 479.000 euro.

Tot slot werden nog geen stappen ondernomen voor een versterkte samenwerking met de Palestijnse Autoriteit op het vlak van onderwijs, jeugd en sport. Er zijn op dit moment nog geen concrete acties gepland.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister-president, u hebt inderdaad al verwezen naar de tweestatenoplossing en de grenzen van 1976. *(Opmerkingen van minister-president Jan Jambon)*

Maar tegelijk is dit rapport een oproep om niet aan de kant te blijven staan als internationale gemeenschap. Dat is de voornaamste boodschap. Dit rapport toont net dat het recht op zelfbeschikking zwaar geschonden wordt, dat het recht van vrijheid van expressie geschonden wordt, en dat de rechten van eenieder op dit moment niet worden gerespecteerd. Op deze manier is het bijzonder moeilijk om daar uit te geraken.

We zijn vanuit Vlaanderen deel van de internationale gemeenschap, niet het grootste, maar dat maakt dat we onze rol moeten opnemen. Als internationale gemeenschap kunnen we niet blijven wegkijken. Ik hoop dat we grotere stappen in de juiste richting kunnen zetten. Als we het afgelopen jaar bekijken, zijn er al heel wat burgerslachtoffers gevallen. Er zijn ook 52 kinderen omgekomen door Israëlisch geweld, niet alleen door een bombardement, wat op zich al zeer erg is, maar ook kinderen op weg naar school worden doodgeschoten, kinderen van 12 jaar, 14 jaar, 16 jaar, 17 jaar, jongens, meisjes, het maakt niet uit. Eergisteren

nog werd een meisje van 16, op het dak van haar huis doodgeschoten met drie kogels. Zo'n situatie mogen we niet blijven dulden, we moeten strenger optreden.

Ik vind het jammer dat dat niet kan en dat we ons blijven verschuilen achter Europa. Ik vind dat we een voortrekkersrol moeten spelen. Ziet u een mogelijkheid om die rol waar te maken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Aerts, ik heb niet gezegd dat we de EU volgen. Ik heb gezegd dat we binnen de EU onze rol willen spelen en dat als het niveau zien dat met impact kan tussenkomen. Het is niet gewoon een volgzame rol, het is een rol waar we met Europa als platform vooruit willen om met impact te kunnen optreden. Dat is een kleine nuance die ik wilde maken.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik vind dat we een straffere houding moeten kunnen aannemen vanuit Vlaanderen, vanuit België en Europa ook, maar hier zitten we in het Vlaams Parlement. Ik vind het jammer dat we hier niet een straffere voortrekkersrol innemen, niet alleen achter de schermen, maar ook voor de schermen en duidelijk zeggen waar het op staat. Palestijnen worden onderdrukt. De internationale gemeenschap kijkt veel te veel weg en helaas ook dit huis.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de federale weigering om de exportvergunning toe te kennen voor de levering van een isostatische pers aan het Verenigd Koninkrijk
– 715 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over een exportvergunning voor nucleair gerelateerd materiaal naar het Verenigd Koninkrijk
– 818 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de export van militair nucleair materiaal
– 859 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, het Verenigd Koninkrijk is razend – en dat is een understatement – over het verbod vanuit de Federale Regering om het Antwerps-Amerikaanse bedrijf EPSI een zogenaamde isostatische pers te laten leveren. Dit soort pers kan zowel civiel als militair gebruikt worden; het is een zogenaamd dualusegoed.

Het Britse leger heeft de isostatische pers nodig om zijn nucleair arsenaal te onderhouden. Onder druk van Ecolo weigert de Federale Regering nu al weken om

de export ervan goed te keuren. Vlaanderen blijkt de exportvergunning naar het Verenigd Koninkrijk eerder wel al te hebben goedgekeurd.

Zowel in het Verenigd Koninkrijk als in ons land is men kritisch voor het feit dat we blijkbaar zelfs onze eigen bondgenoten binnen de NAVO niet eens willen bevoorraden. De Britten dreigen nu uiteraard ook met tegenmaatregelen.

Vanwege de Brexit moet men – dat is een pijnlijk gevolg van die Brexit – voortaan voor uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk werken met exportvergunningen. Net omdat exportvergunningen in het verleden gevoelig lagen vanwege de Waalse wapenexport, werd deze materie geregionaliseerd, maar omdat het in dit specifieke geval om nucleair materiaal gaat, is ook een federale commissie, de Commissie voor Advies voor de niet-verspreiding van kernwapens (CANVEK), mee bevoegd.

Wat is uw visie op de federale weigering om de exportvergunning goed te keuren?

Werd de Vlaamse Regering gecontacteerd door de Federale Regering over deze weigering? Zo ja, wanneer en wat deelde de Federale Regering precies mee? Zo niet, hebt u hieromtrent zelf contact opgenomen met de Federale Regering en wat was desgevallend de reactie?

Plant u stappen te zetten om de exportvergunning af te dwingen? Zo ja, welke? Zo niet, waarom niet?

Heeft de weigering van de federale overheid gevolgen voor de economische relaties tussen Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk? Ik hoop van niet, maar zo ja, welke? Hebt u hieromtrent al contact gehad met het Verenigd Koninkrijk?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Minister-president, op vrijdag 18 november lekte in de media dat een exportvergunning voor nucleair gerelateerd materiaal naar het Verenigd Koninkrijk wellicht geblokkeerd wordt door de bevoegde federale minister. Het zou gaan om isostatische persen van een Vlaams bedrijf, zoals de collega al toelichtte. Deze persen zouden gebruikt worden voor het onderhoud van nucleair materiaal en in dit geval, althans volgens de media, voor het onderhoud van Britse nucleaire onderzeeërs.

Nucleaire materialen, uitrusting en technologie die vermeld zijn in de lijsten I en II in bijlage bij verordening nr. 428/2009, zijn onderworpen aan een uitvoervergunning. Aangezien deze isostatische persen onder lijst II vallen, is een exportvergunning vereist. Zolang het VK lid was van de EU, stelde zich hier geen probleem, aangezien een exportbedrijf enkel een informatieplicht heeft bij intracommunautaire uitvoer, maar ten gevolge van de Brexit moet men nu een exportvergunning aanvragen voor dualuseproducten met bestemming VK.

Aangezien het betrokken bedrijf in Vlaanderen is gevestigd, is de Vlaamse overheid sinds de defederalisering van de wapenexport de vergunningsautoriteit, maar omdat het hier gaat over de uitvoer van nucleaire materialen, uitrustingen en technologie, is ook een voorafgaande machtiging van de federale overheid noodzakelijk. Dit betekent dat de Vlaamse overheid alle relevante documenten in eerste instantie aan de federale Commissie voor Advies voor de niet-verspreiding van kernwapens moet overmaken. Deze commissie, waarin meerdere leden van de Federale Regering zetelen, beoordeelt de aanvraag en onderzoekt of deze aan alle wettelijke voorwaarden voldoet. Ze formuleert uiteindelijk een advies en op basis daarvan staat de federale minister van Energie een voorafgaande machtiging al dan niet toe, waarna dit meegedeeld wordt aan de vergunningsautoriteit, in casu

de Vlaamse overheid, en aan de exporteur. Kortom, de voorafgaande machtiging van beide vergunningsautoriteiten is absoluut noodzakelijk.

Aangezien dit een gevoelig dossier is dat met de nodige vertrouwelijkheid moet worden behandeld, kunnen parlementsleden voorlopig voortbouwen op wat in de media gelekt is en wat federaal premier De Croo in de Kamer verklaard heeft. In tegenstelling tot de Vlaamse overheid zou de federale minister van Energie een voorafgaande machtiging willen weigeren op grond van de wet van 1981 over de uitvoer van nucleaire goederen. Voor alle duidelijkheid, de bevoegde commissie heeft tot op heden geen advies geformuleerd, waardoor de Federale Regering niet vooruit wil lopen op de te nemen beslissing van de bevoegde commissie. Anderzijds doet het medialek in dit dossier niet alleen in ons land maar ook in het Verenigd Koninkrijk, dat toch nog altijd een belangrijke NAVO-bondgenoot is, het nodige stof opwaaien, te meer omdat de federale premier op 1 december in de plenaire vergadering van de Kamer verklaarde dat de betrokken firma sinds 2000 gelijkaardige machines heeft uitgevoerd, onder andere naar China, Taiwan, India, Iran en Rusland. In het verleden zouden evenwel ook vergunningen geweigerd zijn, omdat er onvoldoende garanties waren dat deze enkel bestemd waren voor civiel gebruik.

Vandaar mijn vragen, minister-president.

Volgens de media zou de vraag voor de exportvergunning handelen over isostatische persen van een Vlaams bedrijf. Kunt u dit bevestigen? Zo neen, kunt u dan duidelijkheid verschaffen over welke nucleaire producten het dan wel gaat? Over welke soort van classificatie gaat het hier?

Heeft de Vlaamse overheid al een vergunning toegekend voor de uitvoer van deze producten naar het VK? Zo ja, wanneer en op grond van welke argumenten?

In 2016 heeft de toenmalige Vlaamse Regering de vergunning voor de export van natuurlijk of verarmd uranium of thorium en van speciale splijtstoffen ter waarde van 7085 euro naar de VS geweigerd omdat de noodzakelijke garanties tot een civiel eindgebruik van deze producten ontbraken. Toenmalig minister-president Geert Bourgeois antwoordde in een schriftelijke vraag toen: "De vergunning werd dan ook geweigerd op basis van overwegingen op grond van de verplichtingen van de Belgische Staat ingevolge het Verdrag inzake de Niet-Verspreiding van kernwapens van 1 juli 1968." De eerder vermelde isostatische persen, minister-president, worden wellicht ingezet voor het onderhoud van nucleaire onderzeeërs, waardoor wellicht dezelfde overwegingen van het voornoemde verdrag ingeroepen kunnen worden. Kunt u duiden of er verschilpunten in beide dossiers zijn waardoor de Vlaamse Regering de vergunning voor het VK wel zou kunnen leveren?

De Vlaamse overheid als vergunningsautoriteit moet ook alle relevante documenten in dit dossier overmaken aan de CANVEK. Wanneer hebt u het dossier aan het secretariaat van de CANVEK overgemaakt? Hebt u al een datum gekregen waarop dit dossier in de CANVEK behandeld zal worden?

Elk gewest mag een waarnemer in de CANVEK afvaardigen. Zult u bij de behandeling van dit concreet exportdossier een waarnemer sturen?

Hebt u over dit dossier al enig overleg gehad met de Federale Regering? Zo ja, met welk gevolg?

Hebt u over dit dossier overleg gehad met de Britse regering? Zo ja, wat waren de bezorgdheden van de Britse regering?

Ik kijk uit naar uw antwoorden.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): De toelichting van de collega's laat mij toe om mijn toelichting wat in te korten.

Het gaat in dezen dus om isostatische persen. Dat is toch wat we hebben kunnen lezen in de pers. Die persen worden beschouwd als nucleaire dualusegoederen: ze hebben zowel een civiel als militair eindgebruik, wat betekent dat ze aan de dubbele vergunningsplicht onderhevig zijn, zowel federaal als gewestelijk. Volgens De Standaard zou op Vlaams niveau al een militaire exportvergunning afgeleverd zijn.

De gewestelijke controlebevoegdheid op de uitvoer van dualuseproducten en -technologieën geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om op een heel concrete manier werk te maken van nucleaire non-proliferatie. In 2010 en in 2015 werden hierover in het Vlaams Parlement nog resoluties aangenomen en in 2016 heeft de regering Bourgeois een vergunning voor nucleaire dualuseproducten naar de VS geweigerd, omdat er geen waterdichte garantie was dat de producten een louter civiele toepassing zouden hebben.

Heeft de Vlaamse overheid effectief al een vergunning gegeven voor de uitvoer van deze producten? Zo ja of neen, wat is de argumentatie hiervoor?

Over welke goederen gaat het in dit dossier? Klopt het dat het om isostatische persen gaat? Wat is het bestemde eindgebruik van deze goederen?

Voor welke controlelijstnummers zijn er momenteel dualuseaanvragen naar het Verenigd Koninkrijk lopende of goedgekeurd?

Welke beleidslijn hanteert de Vlaamse Regering inzake de uitvoer van goederen met eindgebruik in kernwapenprogramma's? Wordt er afgeweken van de vroegere beleidslijn die geen vergunning met zo'n eindgebruik toeliet?

De voorzitter: Minister-president Jan Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik zal de vragen per onderwerp gegroepeerd trachten te behandelen. De eerste vraag van de heer Van de Wauwer en de tweede en derde vraag van de heer Aerts gingen over welke exportvergunning hier nu gevraagd wordt. U informeert beiden naar bijkomende specificaties over dit dossier, maar aangezien dit dossier echt in behandeling is, kan ik uiteraard niet communiceren over de aard van de producten of hun bedoelde eindgebruik. Zoals u weet communiceer ik ook nooit over de betrokken bedrijven.

Mijnheer Aerts, voor de goedgekeurde aanvragen uit het Verenigd Koninkrijk verwijs ik graag naar de maandverslagen, gepubliceerd door mijn diensten. Ook over de andere dossiers die in behandeling zijn met het Verenigd Koninkrijk als bestemming kan ik dus niet communiceren.

Dan de tweede vraag van de heer Van de Wauwer en de eerste vraag van de heer Aerts, de eerste vraag van de heer Deckmyn ook, en de zesde vraag van de heer Van de Wauwer. Dat gaat over de federale betrokkenheid in het dossier. Verschillende vraagstellers informeren naar een eventuele goedkeuring door Vlaanderen van dit dossier. U vraagt naar mijn standpunt over de veronderstelde federale stellingname en de verstandhouding in deze kwestie tussen Vlaanderen en het federale niveau. Ik bevestig inderdaad dat er een dossier betreffende de uitvoer van dualuseproducten, ingediend bij mijn diensten, geblokkeerd zit op het federale niveau.

In tegenstelling tot wat een aantal vraagstellers laat uitschijnen, is er op dit moment geen sprake van een formele goedkeuring of weigering, noch op

gewestelijk, noch op federaal niveau. Dus het dossier is nog in behandeling. Ik denk dat dat een belangrijke nuance is, ondanks wat De Standaard erover schrijft. De blokkering in de behandeling op federaal niveau is namelijk te wijten aan artikel 1 van de federale wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmateriaal en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens, en ik citeer: "Met het oog op de uitvoering van de internationale akkoorden betreffende de niet-verspreiding van kernwapens, mag niemand kernmaterialen, kernuitrusting en technologische kerngegevens of hun afgeleide overdragen, behalve voor vreedzaam gebruik en na de vereiste controles."

Dat artikel werd gewijzigd in 2010. Voorheen stond er immers dat een dergelijke overdracht aan niet-kernwapenstaten steeds ontoelaatbaar is. Deze wijziging uit 2010 lijkt ondoordacht en zonder memorie van toelichting te zijn uitgevoerd, dus in het federaal parlement. Ik betreur uiteraard dat een Vlaams dossier een dermate lange tijd geblokkeerd wordt vanwege een probleem dat zijn oorsprong vindt in de federale regelgeving. Ik ben ook van mening in het algemeen, en zonder een uitspraak te doen in dit specifieke geval, dat deze schijnbaar ondoordachte wijziging in de federale regelgeving moet worden rechtgezet. Zowel de lange doorlooptijd als het regelgevende aspect, reflecteren uiteraard slecht op de internationale positie van België. De Britten zijn op de hoogte van de problematiek, en weten dat de oorzaak niet hier in Vlaanderen ligt. Voor alle duidelijkheid: in Vlaanderen is het dossier nog niet goedgekeurd. De procedure voorziet dat wanneer we een dossier binnenkrijgen – straks ga ik daar nog wat verder op in – we de stukken overmaken aan het federaal niveau, en eerst een federaal advies afwachten.

Dan de vierde en vijfde vraag van de heer Van de Wauwer en de tweede vraag van de heer Deckmyn. Dat zijn specifieke vragen over de CANVEK. Zoals aangegeven is het dossier inderdaad geblokkeerd, maar werd het niet formeel geweigerd. Mijn diensten worden steeds geïnformeerd over de voortgang van elk Vlaams dossier binnen de CANVEK, en nemen ook deel aan elke vergadering van deze commissie, dus ook aan de volgende vergaderingen.

Mijnheer Van de Wauwer, het dossier werd formeel door mijn diensten overgemaakt aan de CANVEK op 12 januari 2021, aansluitend op het formeel vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Het dossier werd reeds eerder informeel gedeeld. Sindsdien werd het dossier behandeld op elke CANVEK-vergadering. Zowel goedkeuringen als weigeringen van de federale uitvoermachtigingen worden gecommuniceerd aan mijn diensten. De blokkering verandert op zich niets aan de samenwerking tussen mijn diensten en de CANVEK. Het dossier volgt administratief het normale afgesproken traject.

Mijnheer Deckmyn, onder de huidige afspraken wordt een dualusedossier dat tevens onder federale bevoegdheid valt, slechts door mijn diensten ten gronde bekeken na het bekomen van een federale beslissing. In afwachting daarvan is de behandeling van een dergelijk dossier bij mijn diensten opgeschort.

Alleen de gewestelijke overheden leveren exportvergunningen af. Ik zal omtrent dit dossier, wanneer de behandeling door mijn diensten afgerond is, uiteraard een beslissing nemen over het al dan niet verlenen van een uitvoervergunning conform ons regelgevend kader. Zowel de toepassing van de federale regelgeving als de wijziging van de federale regelgeving is uiteraard een federale aangelegenheid.

U brengt de huidige casus in verband met een weigering uit 2016 door mijn voorganger Geert Bourgeois. Deze weigering uit 2016 had betrekking op de levering van isotopen, bruikbaar in kernsplijting. Dat is dus nucleair materiaal, gecontroleerd onder de nucleaire lijst van de Nuclear Suppliers Group. De regels die op de overdracht en uitvoer van deze goederen van toepassing zijn, verschillen fundamenteel van de regels die van toepassing zijn op de uitvoer van items

gecontroleerd onder de dualuselijst van de Nuclear Suppliers Group. In het actueel geblokkeerde dossier betreft het geen zuiver nucleaire producten zoals in het dossier van 2016. Het dossier van 2016 is bijgevolg niet te vergelijken met deze casus.

Ik heb reeds aangegeven dat het Verenigd Koninkrijk op de hoogte is van de problematiek. Zoals gesteld, weet men in het Verenigd Koninkrijk dat de oorzaak niet in Vlaanderen ligt. Over de exacte impact op het betrokken bedrijf kan ik mij op dit moment nog niet uitspreken. Ik betreur nogmaals de lange behandelingsduur van dit dossier, zelfs al is de oorzaak ervan niet gelieerd aan de werking van mijn diensten noch aan het Vlaams regelgevende kader. Het is dus 'work in progress'. Ik hoop dat die bewuste commissie nu snel haar ei legt zodat we dit dossier kunnen afronden.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dank u voor uw omstandig antwoord. Ik begrijp eigenlijk niet dat er voor de uitvoer van deze isostatische persen plots een probleem rijst. In het verleden was dit uitvoeren naar landen zoals Rusland en China blijkbaar geen probleem. Maar nu men dit aan een NAVO-bondgenoot moet leveren, zijn er plots obstakels. Begrijpe wie begrijpen kan. Ik vind dit nogal onvoorstelbaar. België, en bij afgeleide Vlaanderen, toont zich hier een bijzonder onbetrouwbare partner zou ik zeggen, zeker omdat dit in het verleden geen probleem vormde.

Minister-president, u stelt dat er geen sprake is van goedkeuring of weigering vanuit Vlaanderen, maar u voegt eraan toe dat het dossier geblokkeerd zit op federaal niveau. Mag ik hieruit concluderen dat als het federaal niveau dit dossier deblokkeert, er zich geen verdere problemen zullen voordoen om dit dossier verder positief af te handelen? U zegt immers dat het dossier zal worden behandeld, maar pas na de deblokkering op federaal niveau. Dat is een procedure. Ik begrijp dat, maar ik refereer aan wat in het verleden is gebeurd. Ik ga ervan uit dat dan in de toekomst, na een deblokkering op federaal niveau, dit dezelfde logica zal volgen als in het verleden. U hebt immers zelf aangegeven, minister-president, dat het Verenigd Koninkrijk weet dat de oorzaak van het probleem niet in Vlaanderen ligt. Ik ga er dus van uit dat wanneer het federaal wordt gedeblokkeerd, Vlaanderen niet meer voor een probleem zal zorgen. Is mijn redenering correct?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Dank u wel, minister-president, om een aantal gevoelige vragen te beantwoorden over een gevoelig dossier. Bedankt voor de toelichting en de verduidelijking door de vergelijking met het dossier uit 2016. In onze vraagstelling beschikten we niet over heel veel informatie, maar u hebt dat kunnen verhelderen.

In een aantal van uw antwoorden ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk stelt u dat het momenteel de schuld is van de Federale Regering, die de export blokkeert. Wat als de Federale Regering de export blijft weigeren, welke implicaties heeft dat dan voor Vlaanderen? Gaat Vlaanderen zich alsnog moeten uitspreken over deze exportvergunning of valt het dan volledig stil? Is er, omgekeerd, een kans dat de Federale Regering akkoord gaat maar toch nog op een weigering van Vlaanderen stoot? Ik vind de houding ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk een beetje vreemd. Maar dat is mijn aanvoelen voor de lange termijn. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik heb evenmin een bijkomende vraag maar ik had ook hetzelfde gevoel. Dat komt door enerzijds te zeggen dat het een probleem is op

federaal niveau en dat het daar stropt, wat u betreurt, maar anderzijds ook dat de beslissing niet bij ons ligt en u dus nog niet kunt zeggen welke beslissing u zult nemen. Ik begrijp dat, gezien de procedure, maar er zit toch wel spanning op. Want door tegen de Britten te zeggen dat de blokkering op federaal niveau zit en niet bij ons geeft u alvast het gevoel dat u er een andere mening op nahoudt, al is daar, volgens de procedure, nog geen uitspraak over geweest.

In se vind ik het goed dat de wetten erover waken dat we bijdragen aan non-proliferatie. Het is belangrijk hoe en waar ze worden toegepast. Maar de gedachtegang achter die wet, namelijk non-proliferatie, moeten we blijven bewaken. Dat is een goed principe.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, verdenk me er alstublieft niet van het federale niveau in het verdomhoekje te zetten. We zijn een belangrijk exportland en regio. Het Verenigd Koninkrijk is een superbelangrijke partner in dat exportgegeven. Het Verenigd Koninkrijk contacteert ons met de vraag hoe het ermee zit. Dan moet ik zeggen waar het kalf gebonden ligt. Dat moet je zeggen. We hebben de documenten overgemaakt in januari 2021. De commissie heeft nog altijd haar ei niet gelegd. Ik moet dat aan zo'n belangrijke handelspartner meedelen.

Mijnheer Van de Wauwer, het is inderdaad zo dat, als die commissie een uitspraak doet en zegt dat die uitvoer niet kan plaatsvinden en de Federale Regering dat bevestigt, het over and out is. Dan is het gedaan. Als de federale commissie zegt dat het kan, dan komt het opnieuw naar Vlaanderen en moeten wij oordelen. Dan kunnen we ook nog in deze of in gene richting beslissen.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Deckmyn. Het gaat hier niet over logica, maar over de toepassing van het wetgevend kader waarin we werken. Dat zijn twee verschillende dingen. Mijn ervaring is dat het wetgevende kader niet altijd een logica heeft. De decreten zijn sindsdien niet gewijzigd, dus we gaan ze toepassen zoals het moet. Maar ik ga niet op de uitspraak vooruitlopen. Ik hoop alleen dat het dossier nu snel bij ons komt, zodanig dat we dat kunnen oplossen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik zou u niet durven verdenken van het feit dat u de federale instanties in het verdomhoekje wilt zetten. Wie ben ik om u daarvan te verdenken?

Eigenlijk zegt u hetzelfde als wat ik zeg, namelijk dat de decreten niet gewijzigd zijn en dat dus dezelfde manier van werken zal worden gehanteerd. Dat bedoelde ik met dezelfde logica volgen. Men zal normaal gezien tot dezelfde uitkomst komen, als men die decreten volgt.

Mijn grootste bezorgdheid is de repercussie voor Vlaamse bedrijven omdat zij hier een negatieve weerslag van kunnen ondervinden. Dat vind ik bijzonder jammer.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Het Verenigd Koninkrijk is een heel belangrijke exportpartner voor onze regio, maar ook een heel belangrijke bondgenoot binnen de NAVO. Toen ik op de zitting van het NAVO-parlement was, werd ik in het licht van onze Belgische delegatie meteen door Britse collega's aangesproken. Het ligt wel heel gevoelig, het is heel belangrijk voor hen. Maar u hebt gelijk: alles moet gebeuren binnen het bestaande wetgevende kader. Daarbinnen moet alles afgewogen worden.

Ik wilde u ook absoluut niet beschuldigen van het federale niveau in het verdomhoekje te steken. Ik had gewoon de indruk dat u, zoals u het formuleerde, impliciet wilde zeggen dat indien het daar niet geblokkeerd zou worden, men vanuit Vlaanderen wel een vergunning zou bekomen. Maar dat lag louter aan mijn interpretatie en het was zeker niet beschuldigend bedoeld.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Bedankt voor de toelichting in dit gevoelige dossier. Er is alleszins heel wat opgehelderd ten opzichte van de weinige informatie die ter beschikking was via de media. Ik ben blij te horen dat u de Federale Regering niet in het verdomhoekje wilt zetten, maar het leek wel even anders. We geloven u op uw woord dat dit niet uw intentie was.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevolgen voor Vlaanderen van de Amerikaanse Inflation Reduction Act
– 834 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevolgen van de Inflation Reduction Act en de derde VS-EU Trade and Technology Council
– 835 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, begin volgend jaar treedt de door de administratie van Joe Biden opgemaakte Amerikaanse Inflation Reduction Act (IRA) in werking. Deze IRA – een vreemde afkorting – bevat een set subsidies en belastingverminderingen van 430 miljard dollar. Deze maatregelen zijn bedoeld om Amerikaanse bedrijven die investeren in groene energie, fors te ondersteunen. Er wordt bijvoorbeeld meer dan 200 miljard dollar uitgetrokken voor het 'Buy American'-pakket, dat enkel bedoeld is om goederen die in de Verenigde Staten worden gemaakt, te ondersteunen.

Hoewel Europees Commissievoorzitter Ursula von der Leyen aanvankelijk positief reageerde op deze maatregelen, drong het, onder druk van de Franse en Duitse regering, snel door dat dit voor Europa een negatieve zaak is. Een handelsoorlog tussen de EU en de VS lijkt op til, als we de verschillende commentaren in de pers mogen lezen.

Frankrijk en Duitsland voeren de druk op binnen de EU om tegenmaatregelen te nemen. Hierin pleiten zij voor staatssubsidies voor Europese bedrijven om ervoor te zorgen dat deze bedrijven opgewassen blijven tegen de economische bedreiging vanuit de Verenigde Staten. Ondertussen vaardigde de Frans-Duitse as een gezamenlijke verklaring uit waarbij ze vragen om "te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de Europese industrie te vrijwaren van discriminatoire economische maatregelen vanuit Washington en Peking".

Vanuit Europees perspectief is de Inflation Reduction Act een protectionistische maatregel, die er onder meer voor zorgt dat men bijvoorbeeld bij aankoop van elektrische wagens, eerder zal opteren voor een wagen van Amerikaanse makelij.

En zo zijn er nog tal van voorbeelden, zoals zonnepanelen en batterijen. Bijgevolg zullen vele ondernemers in Europa mogelijk gedwongen worden om hun productie naar de VS te verhuizen. Indien dit niet gebeurt, zou het wel eens kunnen dat concurrentie uit Amerika hen uit de markt prijst.

In het Europees Parlement werd er ondertussen al opgeroepen om stappen te ondernemen bij de Wereldhandelsorganisatie (World Trade Organisation of WTO) en er wordt duidelijk gesteld dat de groene transitie niet iets is wat ten koste van anderen moet gaan. Als reactie stelt men vanuit de Verenigde Staten dan weer dat de Europese Unie beter geen handelsoorlog opstart, maar beter het Amerikaanse model zou kopiëren voor de eigen industrie. Dat is een originele invalshoek, als u het mij vraagt.

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen wil echter in Europa meer middelen vrijmaken voor investeringen in hernieuwbare energie als concrete reactie op de Amerikaanse Inflation Reduction Act.

Wat zijn de mogelijke gevolgen van die Inflation Reduction Act voor Vlaanderen? Zijn er Vlaamse bedrijven en/of sectoren die hier slachtoffer van dreigen te worden?

Volgt u, minister-president, de piste die mevrouw von der Leyen bewandelt? Zo niet, welke andere mogelijke pistes zou u naar voren schuiven?

Werd Vlaanderen betrokken in het Europese verzet tegen de Inflation Reduction Act? Zo ja, op welke wijze?

Ten slotte, nam Vlaanderen zelf al enig initiatief naar aanleiding van de Inflation Reduction Act en het concurrentieel nadeel voor de Vlaamse bedrijven? Plant u hieromtrent nog andere initiatieven te nemen?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het werd reeds geschetst: afgelopen zomer keurde het Amerikaanse Congres de Inflation Reduction Act goed. Deze wet kwam er als bijgestuurde versie van het aanvankelijk voorziene 'Build Back Better Plan' van de Amerikaanse president Joe Biden. Dat plan raakte niet goedgekeurd in de Amerikaanse senaat, als gevolg van het verzet van de democratische senator Joe Manchin. Toen de Inflation Reduction Act deze zomer alsnog werd goedgekeurd, werd die ook hier in Europa toegejuicht, omdat sinds lang in de VS een echt belangrijke stap werd gezet om de klimaattransitie aan te pakken. Stiekem hoopten velen in Europa ook dat het succes zou afstralen op de president en de democratische partij, met het oog op de 'midterms' van afgelopen november.

Ondertussen zijn de midterms achter de rug en hebben de democraten inderdaad betere resultaten gehaald dan verwacht. In Europa is evenwel duidelijk geworden dat de bejubelde Inflation Reduction Act geen eenzijdig positief verhaal is. De wet is immers gestoeld op een sterke vorm van protectionisme, wat nadelig is voor de Europese economie en voor de handel tussen de VS en de EU. De wet voorziet in zo'n 367 miljard dollar aan subsidies en belastingvoordelen voor Amerikaanse bedrijven, verspreid over acht jaar. Diverse sectoren in Europa dreigen hiervan het slachtoffer te worden. Het risico neemt toe dat bedrijven hun investeringen concentreren in de VS, veel meer dan in Europa, als gevolg van de toegenomen steun.

De Franse president Emmanuel Macron reisde begin december naar de VS om de problematiek te bespreken met zowel de Amerikaanse president als leden van het Congres. Ook de EU-commissarissen bevoegd voor Handel en Mededinging, Valdis Dombrovskis en Margrethe Vestager, reisden af naar de VS om de kwestie te bespreken met leden van de Amerikaanse regering. Dit gebeurde in het kader van

de Trade and Technology Council (TTC), een vehikel dat was opgericht als reactie op het dieptepunt van de handelsrelaties tussen de VS en de EU onder de regering-Trump. De TTC heeft als doel de transatlantische economische relaties te versterken door op geregelde tijdstippen overleg te plegen. Het lijkt echter weinig waarschijnlijk dat de Inflation Reduction Act zal worden gewijzigd, gelet op het moeilijk politieke proces waarin ze tot stand gekomen is, maar sommige details moeten nog in uitvoeringsbesluiten worden geregeld.

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen maakte reeds duidelijk dat de EU zal reageren. Daarbij zou niet gekozen worden voor grotere importtarieven, wel voor gelijkaardige extra steun voor de industrie die de klimaattransitie mogelijk moet maken. De Europese staatssteunregels vormen evenwel een stringenter kader. In eerste instantie zou gekeken worden naar niet-gebruikte middelen uit diverse Europese fondsen en kapitaal dat ook zal moeten worden geleend.

Ik stel u daarover graag de volgende vragen.

Welke gevolgen dreigt de Inflation Reduction Act te hebben voor de Vlaamse economie? Voor welke sectoren dreigt deze Amerikaanse regelgeving nadelige gevolgen te hebben? Worden mogelijke problemen gecapteerd en gedeeld met Europese bevoegde instanties?

Bent u op de hoogte van de eventuele resultaten van de derde TTC-bijeenkomst aan de University of Maryland? Kunnen die worden toegelicht? Is de Amerikaanse regering bereid om rekening te houden, bij de verdere uitwerking van de Inflation Reduction Act, met de Europese bezorgdheden?

Welke opties liggen er op de Europese tafel als reactie? Wat is de Vlaamse positie over eventuele Europese tegenmaatregelen? Kan dit worden toegelicht?

Vindt u dat dit dossier aanhangig gemaakt moet worden bij de Wereldhandelsorganisatie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik zal de vragen gegroepeerd beantwoorden. Ik begin met de eerste vraag en de vierde vraag van de heer Deckmyn, en de eerste, tweede en vierde vraag van de heer Tommelein.

U peilt naar de impact van de Inflation Reduction Act op Vlaanderen. Deze vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. Er is een diepgaande economische analyse nodig om een allesomvattend antwoord hierop te bieden. Ik kan wel zeggen dat er een risico bestaat dat de Inflation Reduction Act leidt tot een vertraagde export van Europese goederen naar de Verenigde Staten. Er bestaat eveneens een risico dat mede door de energiekosten een deel van de buitenlandse investeringen zich zal verplaatsen van de EU naar de Verenigde Staten. In een open economie als de Vlaamse spelen buitenlandse investeringen een cruciale rol. Het is dan ook zeer belangrijk dat we tot in detail kijken naar de potentiële effecten van deze wetgeving. Die is in de eerste plaats nadelig voor autobedrijven, chemische bedrijven, bedrijven actief in digitale transitie en bedrijven werkzaam in de groene economie zoals 'cleantech', batterijen, waterstof en apparatuur voor hernieuwbare energie.

Ik geef u daarbij een aantal cijfers. De sectoren chemische producten, automobiel en cleantech samen waren de voorbije 5 jaar goed voor 244 buitenlandse investeringen, ongeveer 6000 bijkomende jobs en een investeringsbedrag van 8,4 miljard euro. Het zijn sectoren waar Vlaanderen sterk in scoort, maar die ook erg energie-intensief zijn. Door de hoge energieprijzen zou Vlaanderen een bijkomend negatief gevolg kunnen voelen door de Inflation Reduction Act. Vlaanderen is sterk in de geviseerde sectoren, de VS is voor Vlaanderen, buiten Europa, de

belangrijkste investeerder. In 2021 waren de Verenigde Staten goed voor bijna een kwart van de buitenlandse investeringen. De impact van de Inflation Reduction Act zou groot kunnen zijn.

Ondertussen is een EU-VS taskforce opgericht die naar een gezamenlijke oplossing zoekt. President Biden heeft duidelijk aangegeven dat de Amerikaanse wetgeving niet ten koste mag gaan van de Europese bondgenoten. Het is dan ook belangrijk dat we aan de Europese Commissie de ruimte geven om met de administratie-Biden tot een vergelijk te komen. De samenkomst van de Handels- en Technologieraad van de EU en de Verenigde Staten op 5 december vormde een goed platform voor verdere discussies. Na afloop herbevestigde de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken zijn diplomatiek engagement met de EU.

Parallel moeten we de uitkomst van deze besprekingen niet afwachten, en vooral zelf verder inzetten op een ambitieus innovatie- en industriebeleid binnen de EU. Op die manier kunnen we de concurrentiekracht van onze industriële basis versterken. Enkel in het geval dat er geen oplossing uit de bus komt, moeten we nadenken over potentiële tegenmaatregelen.

Mijnheer Tommelein, ik antwoord specifiek op uw vraag of dit dossier aanhangig moet worden gemaakt bij de Wereldhandelsorganisatie. Ik benadruk dat we eerst ruimte moeten geven aan de dialoog met onze handelspartner, die daartoe opgeroepen heeft, en dat we niet onmiddellijk mogen uitgaan van een falen van de onderhandelingen. Deze opties zullen we bekijken als de onderhandelingen niet tot een aanvaardbare oplossing komen.

De tweede vraag van de heer Deckmyn en de derde vraag van de heer Tommelein gaat over de Europese reactie. U peilt allebei naar de mogelijke Europese tegenreacties. Het antwoord op de Amerikaanse wetgeving mag er niet in bestaan dat we in een subsidierace terechtkomen. Dat zou een vergissing zijn, het zou onze competitiviteit niet ten goede komen. Samenwerking met de Verenigde Staten blijft ideaal. Daarnaast zou een versoepeling van de Europese staatsteunregels ook leiden tot een ongelijk speelveld waarin kleinere lidstaten het onderspit moeten delven tegenover de grote. Plat gezegd: onze zakken zijn bijlange na niet zo diep als de Franse, Duitse of Italiaanse. Als we de interne staatsteunregels opengooien, gaan we zeker niet aan het langste eind trekken. In mijn ogen moet de EU vooral werk maken van de verdere versterking van de interne markt en de concurrentiekracht van onze bedrijven op nationaal en internationaal niveau verstevigen.

Mijnheer Deckmyn, u vroeg of we betrokken worden bij het Europese verzet tegen de Inflation Reduction Act. Ik kan u zeggen dat de Vlaamse overheid actief betrokken is bij de totstandkoming van de Belgische positie. Binnen de Raad van de Europese Unie voor elke vergadering op EU-niveau vinden er coördinatievergaderingen plaats binnen de FOD Buitenlandse Zaken. Ook voor de besprekingen van de Inflation Reduction Act was dit het geval. Onze betrokkenheid is via de Belgische standpuntbepaling.

Mijnheer Tommelein, u vroeg of we op de hoogte zijn van de resultaten van de derde TTC-bijeenkomst. Op de agenda stonden de onderwerpen handelsfacilitering, handel, veiligheid en duurzaamheid. Qua handelsfacilitering ging men dieper in op digitale tools, overeenkomsten inzake wederzijdse erkenning en gedeelde standaarden. Inzake handel en veiligheid vond zowel een afstemming over exportcontroleregimes als een discussie over de screening van investeringen plaats. Wat betreft duurzaamheid besprak men het trans-Atlantisch initiatief over duurzame handel en zette men de bestaande dialoog over handel en werk verder. Voor Vlaanderen is het ook belangrijk dat er een duurzaam compromis wordt gevonden over de Amerikaanse staal- en aluminiumrestricties. Samenwerking rond

decarbonisatie in diezelfde sectoren blijft belangrijk, net als de aanpak van handelsverstorende praktijken.

De Europese Commissaris voor Handel, Dombrovskis, toonde zich na afloop positief over de besprekingen. De lidstaten zullen op ambassadeursniveau nog een debriefing van die TTC-meeting krijgen.

Het beste zou zijn dat we tot een vergelijk komen met de EU. In een spiraal van staatssteun en dergelijke gaan wij, de Vlaamse economie, daar zeker niet als winnaar uit komen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Dank u, minister-president, voor uw antwoord.

Ik citeer, om te beginnen, uit een artikel dat ik vorige week in Knack las van journalist Van Humbeeck. Hij stelt dat Europa klem zit tussen Rusland en de VS. Je moet dat ook kaderen in de oorlogssituatie in Europa. Hij stelt dat Europa economisch de last van de oorlog draagt, terwijl Amerika met duur gas hoge winsten maakt op de rug van de Europeanen. Dat speelt mee op de achtergrond, en ik vind het een belangrijke zaak om heel deze vraagstelling te kaderen. Ik vroeg me af wat uw visie over deze stelling is, minister-president.

Dan is er ook de vraag naar de economische impact van de Inflation Reduction Act op Vlaanderen. U stelt dat dit niet gemakkelijk in te schatten is. Dat begrijp ik wel. Maar het staat vast dat er een concurrentieel nadeel voor Vlaamse bedrijven dreigt. U verwijst, minister-president, naar de taskforce die de EU heeft opgericht. Ik verwijs opnieuw naar het artikel van daarnet. Daarin stelt men duidelijk dat deze taskforce niet veel meer is dan een cosmetische opsmukoperatie, aangezien de Inflation Reduction Act het paradepaardje is van president Biden. Het is er moeilijk gekomen, collega Tommelein heeft naar de ontstaansgeschiedenis verwezen. De administratie Biden zal zeker geen gas terugnemen – u zult mij deze woordspeling vergeven.

Vlaanderen is actief betrokken via het federale niveau bij deze Inflation Reduction Act, stelde u. Ik vroeg me nog af welke prioritaire input er vanuit Vlaanderen is. Welke input is er in deze gesprekken? De conclusie is natuurlijk juist. Het zou inderdaad het beste zijn als we tot een vergelijk zouden komen. Maar sta me toe hierin pessimistisch te zijn.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het is duidelijk dat we in een multipolaire wereld zijn terechtgekomen, waar Europa zijn plaats op het wereldtoneel dringend vorm moet geven. Als continent dragen we vrijhandel hoog in het vaandel. Het is de basis van onze welvaart. Maar we kunnen de realiteit niet ontkennen. Op het internationale vlak zien we een toenemende trend van protectionisme. Het is belangrijk dat we als Europese Unie niet in de val trappen door het protectionisme aan te wakkeren. Ik geef u gelijk: we moeten absoluut vermijden om in een subsidieoorlogje terecht te komen, waar we met onze beperkte middelen altijd aan het kortste eind zullen trekken.

In die zin is het hoopgevend dat de Europese Unie niet van plan is om een handelsoorlog te starten met de Verenigde Staten door te focussen op strenge douanetarieven. Een handelsoorlog zou voor een regio als Vlaanderen, die een zeer open economie heeft, nefast zijn, ook voor onze groei en welvaart. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we lijdzaam moeten toekijken hoe andere landen, zelfs al zijn dat bondgenoten, ons uit de markt proberen te duwen. Volgens mij is het

een goede zaak dat de Franse president en de Europese commissarissen een duidelijk signaal hebben gegeven en dat ook von der Leyen niet bij de pakken blijft zitten.

Tot slot, minister-president, wil ik toch nog even de aandacht vestigen op de Wereldhandelsorganisatie. Een procedure is uiteraard niet alleenzaligmakend. Maar het blijft problematisch dat die Wereldhandelsorganisatie niet normaal kan functioneren door het niet benoemen van rechters die cruciale procedures in geschillen en beslechtingen moeten leiden. Het is ondertussen drie jaar dat de beroepsinstantie van de WTO over onvoldoende rechters beschikt om recht te spreken. Ik weet niet of u dat van nabij volgt, maar het zou goed zijn dat daar binnen afzienbare tijd verandering in komt. Anders blijft deze patstelling duren.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Een groot staatsman heeft ooit gezegd: 'Optimism is a moral duty'. Het Vlaams Belang trakteert ons met pessimisme over mogelijke onderhandelingen. Dan voel ik mij als realist eigenlijk als een vis in het water.

Mijnheer Deckmyn, u was ook zeer pessimistisch over de Brexitonderhandelingen. Er is een ander resultaat gebleken. Ik zie geen goed alternatief, dus moeten we het alle kansen geven. Hebben we zekerheid dat er een goed resultaat uit komt? Absoluut niet. Maar op voorhand al zeggen dat er wel weer niets uit zal komen? Elk alternatief is slechter dan een genegotieerd resultaat. U zegt dat de 'act' zo belangrijk is voor de Democraten en dergelijke meer. Ik heb hier ook al mensen horen zeggen, toen we na de verkiezingen regeringsonderhandelingen voerden, dat wat in hun programma stond, voor de verkiezingen zo was. Na de verkiezingen is het soms anders.

Het is waar: ze hebben dat daar goedgekeurd en tegelijkertijd hebben ze gezegd dat ze de Europese bondgenoten niet in een concurrentieel nadeel willen brengen. Laten we die onderhandelingen een kans geven. U mag mij zeggen wat een goed alternatief is voor Vlaanderen. Voor Europa kan ik nog dingen bedenken, maar binnen Europa de Vlaamse positie nog versterken, is toch een beetje de kwadratuur van de cirkel.

U zegt 'squeeze' tussen Rusland en de Verenigde Staten. Ja, dat is juist. Europa heeft zich zo afhankelijk gemaakt van Russisch gas, in tempore non suspecto weliswaar, dat we zelf de strop rond onze nek hebben gehangen, waar we nu de prijs voor betalen. Men kan de Verenigde Staten niet ten kwade duiden dat zij met hun eigen gas en de hoge gasprijs hier, proberen economisch gewin te halen. Dat Europa zich in een bijzonder moeilijke positie bevindt, onderschrijf ik ten volle.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik heb niet gezegd dat er mogelijk niets uit zal komen en niets zal lukken. Ik heb gezegd dat ik eerder pessimistisch ben, samen met de journalist in Knack. Ik heb hem geciteerd wanneer hij zei dat die taskforce eigenlijk een soort van opsmukoperatie zal zijn. Ik sluit me daar voor een stuk bij aan. Ik kan vervolgens alleen maar blij zijn mocht er toch iets positiefs uit komen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Estland en Finland
– 743 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, u bracht in het kader van de Noordstrategie van de Vlaamse Regering een tweedaags bezoek aan Estland en Finland. In Estland ontmoette u de Estse premier Kaja Kallas en in Finland de Finse minister van Transport en Communicatie Timo Harakka.

Digitalisering stond hoog op de agenda. Zo werd een bezoek gebracht aan het Finse innovatiefonds Sitra, waar Digitaal Vlaanderen de plannen voor een Vlaams datanutsbedrijf voorstelde. Dat Vlaams datanutsbedrijf moet via datakluizen en een datasluis de Vlamingen in staat stellen de controle over hun data te behouden. Laat ons zeggen dat databeveiliging de laatste weken een hot issue is in de nieuwsberichtgeving. Vlaanderen wil daarin koploper zijn.

Ook de oorlog in Oekraïne werd besproken en er werd een bezoek gebracht aan een tentoonstelling van een Vlaamse kunstenaar in Finland.

Minister-president, kunt u een kort overzicht geven van het verloop van het tweedaagse bezoek aan Estland en Finland?

Werden er concrete afspraken gemaakt met de Estse of Finse regering? Zo ja, welke? Werden er akkoorden gesloten met Estse of Finse bedrijven? Zo ja, welke?

Wie reisde er mee? Hoe evalueerden zij het bezoek?

Wat was de reactie van de Finse aanwezigen op de voorstelling van de Vlaamse plannen voor een Vlaams datanutsbedrijf? Werden er bepaalde punten van kritiek geuit die meegenomen kunnen worden?

Wat neemt u nog mee van het bezoek wat betreft digitalisering? Zijn er bepaalde zaken die u hebt gezien die u deze legislatuur ook nog in Vlaanderen wilt realiseren?

U hebt ondertussen alle landen die het onderwerp van de Noordstrategie vormen, bezocht, op Letland na. Wat kunt u concluderen uit deze bezoeken en op welke manier zijn deze bezoeken aantoonbaar nuttig geweest? Welke beleidsbeslissingen werden bijvoorbeeld ingegeven of bijgestuurd naar aanleiding van deze werkreizen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Samengevat ben ik zeer tevreden over de zendingen. Ik heb verschillende politieke contacten gehad, bedrijven bezocht, expats ontmoet en ik heb deelgenomen aan een aantal culturele activiteiten.

Aangezien de moeilijke geopolitieke positie van Estland en de regio kwam de oorlog in het nabije Oekraïne uitgebreid aan bod. Ik bezocht het Estonian Centre for International Development (ESTDEV) en had ook een virtuele ontmoeting met de burgemeester van de Oekraïense stad Mykolajiv over de situatie aan het front. Mykolajiv ligt redelijk dicht bij het front. We steunen met de Vlaamse overheid een project in zijn stad en bespraken de mogelijkheden voor toekomstige samenwerkingen, bijvoorbeeld met de haven, met de stad.

Ik kom later nog terug op gesprekken die ik had met andere politici. En voor alle duidelijkheid, dat Estonian Centre for International Development, dat steunen wij ook financieel.

Op bedrijfseconomisch vlak bezocht ik verschillende ondernemingen die een voortrekkersrol spelen in het digitaliseringsverhaal. Een voorbeeld is het e-Estonia Briefing Centre. Estland staat heel ver op het vlak van digitalisering en e-Estonia is het centrum dat dat aantoonbaar moet maken. Ik bezocht ook het technologiebedrijf Clevon en Bolt, een start-upbedrijf dat autoverhuur, micromobiliteit, autodelen en voedselbezorgdiensten aanbiedt en ook een van de negen 'Unicorns' is die Estland rijk is, voor zo'n klein land. *(Opmerkingen van de voorzitter en Johan Deckmyn)*

U hebt Bolt ook bezocht? Skype was ook … Ik wist dat niet. Dat was echt wel interessant.

Meteen aansluitend op mijn bezoek aan Estland ging ik voor een eendaags werkbezoek naar Finland. Daar waren, naast de oorlog in Oekraïne, innovatie, de Europese Chipwet, digitalisering en data enkele thematische aandachtspunten. In Helsinki had ik een kort onderhoud met enkele belangrijke gesprekspartners, waaronder de CEO van het voedingsconcern Paulig, het management van Stora Enso en vertegenwoordigers van Nokia en het Finse Innovatiefonds Sitra. Samen met de KU Leuven en hun Finse partners ging ik ook in dialoog met de burgemeesters van Helsinki en Espoo over innovatiesystemen en de rol van een ecosysteem. Het sluitstuk van mijn werkbezoek aan Finland was een bezoek aan de tentoonstelling 'The Quiet Parade' van kunstenaar Hans Op de Beeck in het museum Amos Rex. Daar sprak ik het diplomatiek korps en andere genodigden toe. Ik zei hun dat Vlaanderen en Finland zeker gelijkgestemd zijn en veel baat zouden hebben bij een nog nauwere samenwerking op het gebied van EU-zaken, innovatie en de groene en digitale transitie.

Wie reisde er nog mee? Tijdens mijn bezoek aan Estland was er een ruime aanwezigheid van Vlaamse bedrijfsleiders alsook een delegatie van de UGent. De rector van de UGent had een gesprek met de vicerector van de universiteit van Tartu over hun samenwerking binnen het ENLIGHT-netwerk. In Finland omvatte mijn delegatie een aantal diplomatieke en FIT-vertegenwoordigers (Flanders Investment & Trade), de secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (CJM), een expert van Digitaal Vlaanderen, de CEO van North Sea Port, de rector van de KU Leuven en experten van FIT en het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA). Tijdens beide bezoeken werd ik ook vergezeld door twee kabinetsmedewerkers.

De delegatie evalueert de zending als zeer positief. De vele interessante gesprekken over het investeringsklimaat in Vlaanderen, Estland en Finland hebben uitgemond in veel opvolgpunten en mogelijkheden tot samenwerking met diverse Estse en Finse partners. Dergelijke bezoeken helpen deuren te openen voor economische, culturele, academische en diplomatieke actoren en helpen Vlaanderen ook op de kaart te zetten.

Dan vroeg u welke concrete afspraken er gemaakt zijn met de Estse of Finse regering. Ik ga dieper in op de ontmoeting met de Estse en Finse regeringsleden. Tijdens mijn gesprek met de Estse premier Kallas kwamen zowel geopolitieke thema's als concrete bilaterale thema's aan bod. We hadden het onder meer over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, de opvang van vluchtelingen en humanitaire steun op het terrein. Ik heb meegedeeld dat Vlaanderen de banden met Noord-Europese landen nog verder wil intensifiëren en ook de bilaterale samenwerking wil versterken.

Tijdens een werklunch met de Estse minister van Cultuur, Piret Hartman, verkenden we de mogelijke pistes voor samenwerking op het gebied van digitalisering van erfgoed. We bespraken verder het Belgische EU-voorzitterschap in 2024 en het Vlaams voorzitterschap van de cultuur- en audiovisuele raad binnen dat Europees voorzitterschap.

Met de Estse minister van Ondernemen en IT besprak ik gegevensbeheer en datakluizen in Vlaanderen. Ik lichtte er de Vlaamse digitale strategie en het weldra operationele datanutsbedrijf toe. De Estse zijde introduceerde het Nordic Institute for Interoperability Solutions (NIIS), een vzw met als missie de ontwikkeling en het strategisch beheer van grensoverschrijdende oplossingen voor digitale overheidsinfrastructuur. Digitaal Vlaanderen zal dat verder van nabij opvolgen. Dat leek ons wel interessant.

Met de Finse minister van Transport en Communicatie Harakka heb ik verschillende onderwerpen aangesneden: de digitale transformatie, het belang van data en de rol die data kunnen spelen bij innovatie, de verstoorde mondiale transport- en waardeketens, de strategische autonomie, 5G en 6G, ICT-infrastructuur en technologie. Minister Harakka reikte de hand om het gesprek met Vlaanderen over het gebruik van data voort te zetten, zeker wat betreft Europese initiatieven en regelgeving hieromtrent.

In het voorjaar van 2023 wordt alvast een beleidsuitwisseling gepland tussen onze respectievelijke transportministeries rond de vergroening en digitalisering van transport. Er zal met Finland ook verder bilateraal worden afgestemd rond de Europese Chipwet. De vertegenwoordiging van Vlaanderen in de Noordse landen plant bovendien nog een werkbezoek aan Oulu en andere innovatieve en digitale hubs.

Werden er contracten gesloten? De vertegenwoordigers van Vlaamse ondernemingen maakten van hun aanwezigheid gebruik om eigen contacten te leggen. Het is me niet bekend of daar akkoorden werden gesloten, maar zoals eerder aangehaald, werden er ongetwijfeld afspraken gemaakt.

Wat was de reactie van de Finse aanwezigen op het Vlaamse datanutsbedrijf? Finland is een voortrekker wat digitalisering van de overheid betreft. Onder impuls van de wereldwijde MyData-beweging, die haar oorsprong heeft in Finland, is de Finse overheid aan het verkennen hoe ze burgers meer controle kan geven over het gebruik van hun data. In een gesprek met experten van de Finse overheid, Sitra en MyData bleek dat het Vlaamse datanutsbedrijf en de datakluizen die het aanbiedt, complementair zijn aan de Finse initiatieven. Er komt op vraag van de Finse overheid een extra kennisdelingssessie met betrekking tot de datakluizen. Daarnaast zullen MyData en het Vlaamse datanutsbedrijf nog intensiever gaan samenwerken, onder meer in een proefproject op Europees niveau dat andere regio's en lidstaten moet inspireren.

U vroeg ook of er kritiek werd geuit. Mijn antwoord daarop is kort en bondig: neen.

Wat neem ik mee op het vlak van digitalisering? Ik zal verder laten onderzoeken hoe de digitale diensten die Estland ter beschikking stelt via zijn X-Roadgegevensdelingsplatform, met name op het niveau van de lokale besturen, zich verhouden tot het dienstenaanbod dat Vlaanderen ter beschikking stelt via het MAGDA-gegevensdelingsplatform (maximale gegevensdeling tussen administraties). Daartoe zal ook bekeken worden hoe een verdere informatie-uitwisseling kan worden opgezet tussen X-Road in Estland en MAGDA in Vlaanderen.

Wat is het voordeel van X-Road? Estland is dat ook aan het opzetten met andere landen. Dat maakt dat je vergelijkbare processen parallel kunt gaan automatiseren.

Als we X-Road en MAGDA met elkaar zouden kunnen combineren, zou dat ons ook wel vooruithelpen.

Het is ook zo dat we hun productcataloog, alles wat ze al gedigitaliseerd hebben, naast onze cataloog gaan leggen om te bekijken wat wij al gedigitaliseerd hebben en wat zij voor ons kunnen betekenen en vice versa. Veel processen zijn toch vergelijkbaar.

Dan kom ik tot uw laatste vraag, inzake de Noordstrategie. De reeks zendingen die kaderen binnen de Noordstrategie gaan niet alleen uit van mezelf, maar ook vanuit andere ministers in de Vlaamse Regering. Succes van de strategie schuilt in de brede inzet en interesse van de hele regering. Het is overigens voor het eerst deze eeuw dat een Vlaamse minister-president een officieel bezoek bracht aan Ierland, Finland, Noorwegen en Zweden. De zendingen zijn zinvol geweest voor ons bedrijfsleven en om onze handelsrelaties te ondersteunen. Ook faciliteren ze de academische en culturele samenwerking tussen Vlaamse en Noord-Europese partners. Ten slotte creëren ze een platform voor beleidsmakers om ervaringen uit te wisselen op tal van gebieden, zoals hoe om te gaan met statiegeld, de stikstof-problematiek, groene energie en digitalisering.

Ik heb mijn administratie alvast gevraagd om een stand van zaken te maken en voorstellen uit te werken voor de volgende fase van de Noordstrategie. We hebben eerst alle landen bezocht, het terrein gescreend bij wijze van spreken, en nu gaat de administratie aan de slag om te bekijken wat de volgende stappen kunnen zijn. Wat ik wel merk, is dat we met die landen op heel veel vlakken op dezelfde golflengte zitten. We hebben gelijkaardige ambities, maar de ene staat er al wat verder in dan de andere, waardoor we veel van elkaar kunnen leren.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Dank u voor uw uitgebreid antwoord, minister-president.

Met deze commissie hebben we Estland ook bezocht en daar hebben we in een bepaalde hub gezeten waar Estse unicorns als Bold en Skype zijn ontstaan. We hebben daar heel interessante informatie gekregen.

Dat in het kader van deze reis de klemtoon vooral op de moeilijke geopolitieke situatie van Estland en Finland lag, dat kan ik zeker begrijpen gezien de situatie. U verwees ook naar een gesprek met de burgemeester van Mykolajiv. Toen u daarnaar verwees, zei u dat u daarop terug zou komen. Ofwel heb ik dat niet goed begrepen, maar het interesseerde mij wel. U was virtueel in gesprek met de burgemeester, samen met de Finse of Estse partners. Mykolajiv is een belangrijke handelspartner. Jaren geleden ben ik samen met de Haven van Gent naar Mykolajiv geweest in het kader van de graantrafiek. Het is een belangrijke haven ten oosten van Odessa. Het is zeker goed om ook daar de nodige contacten mee te behouden. Dank daarvoor.

U zei ook dat er in het voorjaar van 2023 beleidsuitwisselingsinitiatieven zullen komen tussen Finland en Vlaanderen. Hoe moet ik dat concreet zien? Gaat dat om een Teamsgesprek waarbij je in groep zegt wie wat heeft gedaan of gaat doen? Hoe moet ik dat zien, samengevat? Ik zou het interessant vinden om dat te weten.

U besloot met de conclusie uit de Noordstrategie en zei dat dit een goede zaak is. Ik vind het zeker een goede zaak om naar het Noorden te kijken en te zoeken naar convergenties. Op dat vlak ben ik zeker niet pessimistisch ingesteld. We kunnen zeker leren uit 'best practices' uit het Noorden.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister-president, ik vroeg mij heel concreet af of er ook gesprekken waren over het beveiligen van informatie. Dat is bij ons wat minder aan bod gekomen, maar het is meer dan ooit van belang. Hebt u in Estland contacten kunnen leggen die misschien de moeite kunnen zijn om onze lokale besturen en de eigen administratie een handje toe te steken bij informatieveiligheid?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Wat de verdere uitwerking van beleidsinitiatieven betreft, heb ik daarnet een voorbeeld gegeven. Zij hebben een dienstencataloog net zoals wij. Dat is iets heel concreets: er wordt gekeken welke processen bij welke administraties geautomatiseerd zijn en of er uitwisseling kan plaatsvinden om samen sneller vooruit te gaan.

We hebben het voornamelijk over data en dataplatformen gehad. Ons kluizensysteem, dat is beveiliging van die data. Waar u op alludeert, is het hacken van netwerken, en daar hebben we het niet specifiek over gehad. Iedereen zegt wel altijd dat, hoe meer we digitaliseren, hoe meer we ervoor moeten zorgen dat we de poort dicht kunnen houden. Dat geldt zeker in die landen, die natuurlijk een target zijn van de grote beer die aan hun grenzen ligt.

Ook ondanks de recente gebeurtenissen denk ik dat iedereen zich bewust is van de nood om je in te dekken tegen de kwetsbaarheid van informaticasystemen. 'Never say never', maar ik denk dat we daar in ons digitale Vlaanderen, in een van de vijf strategische pijlers, voldoende aandacht aan besteden. Maar goed, terwijl ik dit nu zeg, kan er ondertussen een aanval plaatsvinden. Wij worden regelmatig geconfronteerd met aanvallen, maar tot nog toe hebben we die kunnen afwenden. Als je dan ziet dat een grote stad als Antwerpen, met Digipolis … Als Brasschaat, buurgemeente van Antwerpen, hebben we altijd met veel jaloezie gekeken naar wat er op informaticavlak in zo'n grote stad mogelijk is. Dat nu juist Antwerpen niet alleen target, maar ook slachtoffer is van zo'n aanval, toont aan dat je nooit kunt denken dat je veilig bent. Dat geldt ook voor andere zaken: tegen terroristische aanvallen kun je jezelf ook nooit 100 procent veilig noemen. Je kunt alleen maar proberen om je veiligheidscirkels zo goed mogelijk te maken.

We hebben het in Estland wel over de beveiliging gehad van data die mensen ter beschikking stellen. Dat is dan in de context van ons datanutsbedrijf. Maar het beveiligen van netwerken tegen hacking was geen onderwerp.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over diamanthandel met de Russische Wagnergroep
– 788 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Volgens het onderzoek All Eyes On Wagner van de European Investigation Collaborations werden in 2019 diamanten van het Russische huurlingenleger Wagner naar België verhandeld. De Wagnergroep wordt ervan verdacht oorlogsmisdaden, seksueel misbruik en slachtpartijen te plegen in oorlogsgebieden, en ze staan in Oekraïne bekend – of beter: gevreesd – als de meest meedogenloze militie van allemaal. De Wagnergroep verhandelt diamanten uit de Centraal-Afrikaanse Republiek via het bedrijf Diamville, waarbij diamanten het land worden buitengesmokkeld via buurlanden Kameroen en Soedan en via officiële

kanalen met exportvergunningen. De 296 karaat aan diamanten die naar België werden verhandeld hadden een waarde van 132.000 euro en dit wordt bevestigd door de importcijfers van Eurostat.

De lobbyvereniging Antwerp World Diamond Centre (AWDC) geeft aan geen weet te hebben van de import of de link tussen Diamville en de Wagnergroep. In een volgend bericht dat ik ondertussen gehoord heb, wordt dat niet meer ontkend, maar wordt het geminimaliseerd. Verder zou Diamville exclusief handelen met Dubai volgens de AWDC en is het "erg onwaarschijnlijk" dat Wagnerdiamanten via Dubai naar België zijn gekomen, tenzij Dubai de procedures niet heeft gevolgd. Normaal gezien bestaan er controles die moeten garanderen dat de Belgische diamanthandel geen bijdrage levert aan conflictfinanciering, maar nu blijkt uit het onderzoek van All Eyes On Wagner dat een bedrijf gelinkt aan de Wagnergroep dus wel officieel handel kan drijven met de Antwerpse markt.

Hoe reageert u, minister-president, op de conclusies van het onderzoek over de Wagnerdiamanten die naar Vlaanderen werden verhandeld?

Welke acties onderneemt u naar aanleiding van dit rapport ?

Hebt u contact gehad met een vertegenwoordiger van de Centraal-Afrikaanse Republiek of bent u dat van plan?

Zal de Vlaamse Regering initiatieven nemen om de controle op diamanthandel in Vlaanderen te verstrengen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Aerts, u vraagt naar mijn inschatting van dit onderzoek en eventuele verdere stappen. Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat een organisatie als Wagner zich kan verrijken via de handel in diamant, en dat daarbij ook een lading in Antwerpen zou zijn terechtgekomen. Als reactie op dat nieuws is er contact opgenomen met AWDC – u noemt het een lobbyvereniging, maar Antwerp World Diamond Centre is toch wel iets anders dan een lobbyvereniging – en ik onthoud uit hun repliek dat de zending blijkbaar zou zijn gebeurd met het gebruik van een correct certificaat uit het Kimberleyproces. Het werd voorafgaand aan de export geëvalueerd door een monitoringteam van de Verenigde Staten. Er was op dat moment ook geen enkele indicatie dat dit bedrijf gelinkt was aan de Wagnergroepering. Het ging om een eenmalige zending naar Antwerpen voor een bedrag van 132.000 euro, en het bewuste bedrijf heeft zijn handelen voornamelijk op Dubai gericht.

Voor mezelf zie ik daarin twee belangrijke elementen. De handel vanuit dit bewuste bedrijf liep vooral richting Dubai. Dat sluit aan bij onze algemene bezorgdheid, die ook in andere discussies geldt, dat handelsstromen dreigen verlegd te worden naar landen waar de controles mogelijk minder rigoureus zijn. Anderzijds is het een vaststelling dat ook in België een levering kon worden geïmporteerd, voorzien van alle nodige certificaten, waarbij op dat moment ook niet de link met de Wagner-groepering kon worden gelegd. Het lijkt mij een zaak van de bevoegde autoriteiten om na te gaan hoe dit kan worden vermeden in de toekomst.

Dan is er uw vraag over het contact met de Centraal-Afrikaanse Republiek. Het land gaat de laatste jaren gebukt onder conflicten, corruptie en economische instabiliteit. Er is een autoritair regime aan de macht, dat volgens betrouwbare mediarapporten mee in stand wordt gehouden door die bewuste Wagnergroep. Een diplomatiek contact met de autoriteiten in de Centraal-Afrikaanse Republiek lijkt me dus op dit moment niet echt zinvol, en dat hebben we dus ook niet gepland.

Zullen we initiatieven nemen om de controle te versterken? Ik heb juist verwezen naar de bevoegde instanties. De controle op de diamanthandel is de verantwoordelijkheid van de FOD Economie. Internationaal wordt dat in goede banen geleid via het Kimberleyproces. Ik heb geen bevoegdheden ter zake, dat is iets voor de FOD Economie. In een vorig leven heb ik al die mogelijke controles en beveiligingen van dichtbij kunnen opvolgen. Wat ik dus wel zal doen, is aan de FOD Economie de vraag stellen hoe het is kunnen gebeuren dat die lading erdoor geraakt is. Maar ik heb geen bevoegdheden om daar controle over te gaan uitoefenen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik heb dit aangehaald omdat het een pijnlijke situatie is, en dat bevestigt u ook. U zult het navragen. Maar de Antwerpse diamantsector bepaalt ook de reputatie van Antwerpen, uiteraard, en bij uitbreiding van Vlaanderen, en daar moeten we over waken. Lobby- en belangenvereniging, zo wil ik ze ook noemen. Ik denk dat dat een gelijkaardige omschrijving is. Want het is wel degelijk een vereniging die ook wel wat lobbywerk verricht. Dat kunnen we ook zien in de hele discussie over de diamantsector en de handel met Rusland op dit moment, waar de sector wel degelijk zijn contacten gebruikt om ervoor te zorgen dat die diamanthandel met Rusland verdergaat. Nu gaat het om een Russische militie, weliswaar via een andere kant.

Maar tijdens ons bezoek aan de Baltische staten hebben we zelf toch ook wel kunnen vaststellen dat daar met grote ogen gekeken wordt naar hoe we vanuit Vlaanderen en Antwerpen niet strenger toezien op die diamanthandel. De Europese Unie doet dat niet – maar Antwerpen is daar de grootste afnemer en de grootste speler in – terwijl andere landen als de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Canada dat wel doen. Die handel is aan het verminderen. Dat is alvast een goed teken. Maar dat blijft iets waar we ons eigenlijk wat te kijk mee zetten. Stromen kunnen veranderen, maar als dat het enige uitgangspunt wordt, vind ik dat tegenstrijdig met het idee dat we vanuit de Antwerpse diamantsector mee moeten strijden voor goede standaarden voor de diamanthandel. En dat betekent dat je af en toe zegt dat je die diamanten niet aanvaardt, dat je die niet wilt.

Ik heb geen bijkomende vragen, maar ik vind over het algemeen dat we daar zeer grondig over moeten waken, omdat de diamantsector duidelijk linken heeft met Rusland, met Russische milities, en dus ook een impact heeft op het huidige conflict. We moeten erover waken dat we die voortrekkersrol opnieuw opnemen op het vlak van de handel in goede diamanten.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Aerts, nu vind ik wel dat u er een amalgaam van maakt, hoor. Eerlijk gezegd, om te zeggen dat de diamantsector banden heeft met … U doet precies alsof heel de Antwerpse diamantsector banden heeft met die Russische militie. Waarom ik, samen met de Federale Regering, niet akkoord ga dat de diamantsector mee in het sanctiebeleid wordt opgenomen, is om de doodeenvoudige reden dat sancties er voor ons op gericht moeten zijn om Rusland te treffen. Dat is de reden. Iedereen die de sector kent, zegt dat als Antwerpen zou stoppen met diamanthandel te drijven met Rusland, Dubai en Mumbai die onmiddellijk zullen overnemen, onmiddellijk. Het gevolg zou zijn dat er in Rusland niets verandert, dat Rusland geen enkel nadeel ondervindt, en dat wij in Antwerpen een belangrijke sector de nek omwringen die voor enorme toegevoegde waarde zorgt, die voor veel tewerkstelling zorgt.

Ik wil alle sancties tegenover Rusland onder handen nemen, maar één criterium moeten we daarbij hanteren: de sancties moeten Rusland treffen. Anders zijn het geen sancties. Dan kun je het masochisme noemen en daar ben ik niet toe bereid. We hebben ons tot nu toe tegen geen enkele sanctie verzet. Integendeel: we

voeren ze zeer loyaal uit. Maar de sancties moeten Rusland treffen. Dat is het bepalende criterium voor mij om te zeggen of een sanctie zinvol is of niet. Zeggen dat de Antwerpse diamanten de Russische dinges in stand houdt … Ik vind dat je er nu echt een amalgaam van maakt.

Je praat over de Baltische staten. Als ik in de Baltische staten met de politiek verantwoordelijken praat, heeft men heel veel begrip voor ons standpunt, omdat je natuurlijk, evident, Rusland moet treffen. De dag dat we – en dat is ook het standpunt van AWDC – met Dubai en Mumbai afspraken zouden kunnen maken dat zij mee in een sanctiepakket tegen Rusland zouden stappen: 'I'm your man!' Onmiddellijk!

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik stel toch vast dat Groot-Brittannië, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Nieuw-Zeeland … die maatregelen wel durven te nemen.

Minister-president Jan Jambon: 80 procent van de diamanthandel gaat via Antwerpen. Niemand anders kan dat zeggen. Niet in de Verenigde Staten, niet in het Verenigd Koninkrijk. Niemand anders kan dat zeggen. Niemand anders heeft zoveel nadeel als wij zouden hebben als de diamanthandel verplaatst wordt. We kunnen niet zeggen dat we Rusland droogleggen. De diamanthandel zal worden verplaatst naar Dubai en Mumbai. Niemand ter wereld heeft daar zo'n groot nadeel van.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Als ik verder mag spreken … Die andere landen nemen die rol wel op. We doen dat ook voor bloeddiamanten vanuit Congo. Daar doen we dat ook voor. Is dit hetzelfde? Neen, maar dit is wel vooral handel die gedreven wordt met ALROSA, dat ook mee investeert in nucleaire onderzeeërs in Rusland, dat rechtstreekse linken heeft met het Russische regime. Dus daar zit ook een verantwoordelijkheid.

Ik had nog een tweede punt, maar dat ben ik nu even uit het oog verloren. Maar ik vind dat we daar ook onze verantwoordelijkheid moeten opnemen. Nu komt het terug: toen de heer Zelensky in de Kamer, aan de andere kant van de straat, het woord nam, heeft hij heel expliciet daarnaar verwezen. Om te zeggen dat alle beleidsverantwoordelijken uit die regio dat geen probleem vinden, is helemaal niet zo, want Zelensky heeft daar heel expliciet naar verwezen, naar onze houding ten opzichte van de diamanthandel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het pleidooi voor een actiever beleid inzake Vlaamse reshoring
– 812 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Reshoring is het terughalen van bedrijfsactiviteiten uit het buitenland. Dat is niet helemaal nieuw. Daarover werden al zaken gepubliceerd sinds 2010. De jaren nadien is dat wat in vergetelheid geraakt tot COVID-19 er was. Steeds meer bedrijven doen dat door de stijgende lonen en transportkosten. De periode waarin het bijzonder goedkoop was om te

produceren in lageloonlanden als China lijkt achter ons te liggen. Professor Economie Rudy Aernoudt stelde onlangs dat meer dan de helft van de bedrijven die in het verleden hun productie naar het buitenland verplaatsten er economisch belang bij hebben om terug te keren.

In de Verenigde Staten zet men al langer in op reshoring. Daar zijn er al vierhonderd bedrijven teruggekomen, goed voor anderhalf miljoen jobs. Men schat het potentieel daar zelfs op 3,5 miljoen jobs. Volgens de professor moet de regering een actievere rol spelen. Dat betekent volgens hem nu ook niet dat er plots een subsidiebeleid gevoerd moet worden. Wel moeten bedrijven aangesproken worden en moet er gepeild worden naar hun voorwaarden om terug te komen. Onlangs werd daarover een rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) bekendgemaakt.

Minister-president, wordt er in Vlaanderen al op enige wijze ingezet op een reshoringsbeleid? Zo ja, op welke manier?

Op welke manier zal de Vlaamse Regering tegemoetkomen aan de oproep van professor Aernoudt om een actievere rol te spelen in het terughalen van bedrijven naar Vlaanderen?

Bent u bereid om een grondige analyse te laten maken van de moeilijkheden en mogelijke voorwaarden die bedrijven hebben om terug te keren naar Vlaanderen? Zo ja, wanneer gaat u dat doen en wanneer verwacht u de resultaten?

Wat is uw reactie op het rapport van de SERV inzake reshoring? Welke aanbevelingen uit het rapport zult u eventueel implementeren en welke niet?

Welke rol speelt Flanders Investment & Trade (FIT) vandaag reeds in het terughalen van Vlaamse bedrijven?

Minister-president, zult u geld vrijmaken om binnen de organisatie van FIT speciale reshoringagentschappen op te zetten? Zo ja, hoeveel zal hiervoor vrijgemaakt worden?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Vanuit de Vlaamse Regering wordt er steeds volop ingezet om Vlaanderen in de markt te zetten als een sterk economische en innovatieve regio. Een attractief investerings- en ondernemingsklimaat zorgt ervoor dat bedrijven zich effectief in Vlaanderen komen vestigen. Om op lange termijn te waken over onze concurrentiekracht moeten we in de eerste plaats de weerbaarheid van onze industriële basis versterken en bedrijven die cruciaal zijn voor de digitale en groene transitie in Vlaanderen verankeren. Vlaanderen heeft door zijn uitstekende logistieke verbindingen, hoogopgeleide beroepsbevolking en speerclusters meer dan voldoende troeven om bedrijven te overtuigen zich hier te komen vestigen.

Wat betreft de vragen twee, drie en vier, hoe we gevolg kunnen geven aan de oproep van professor Aernoudt, een grondige analyse laten maken, enzovoort: mijn diensten zullen de verschillende rapporten bekijken. We moeten daarbij analyseren welke acties zinvol zijn. In uw toelichting verwees u naar de Amerikaanse aanpak van reshoring. Ik merk hierbij op dat de Amerikaanse activiteiten ter zake steeds vorm krijgen via grote belastingvoordelen en subsidies aan bedrijven. Ik ben er niet van overtuigd dat we in eenzelfde richting moeten denken. Vanuit Vlaanderen leggen we een alternatief op tafel dat internationale handel niet verstoort en dat wegblijft van protectionisme. Een open economie als Vlaanderen moet het hebben van een gelijk speelveld, een competitief investeringsklimaat en een sterk opleidingsniveau van zijn werkkrachten.

Dat alles hangt natuurlijk samen met het bredere Europese debat over het nastreven van een open strategische autonomie. Daarbij schuift Vlaanderen twee hoofdlijnen naar voren. Ten eerste willen we, zoals reeds aangehaald, een versterkte veerkracht en concurrentievermogen voor onze industriële basis realiseren. Een ambitieus innovatie- en industriebeleid kan daar een impuls aan geven. Ten tweede zet Vlaanderen in op diversificatie, enerzijds via verdieping van de bestaande partnerschappen en anderzijds door nieuwe allianties aan te gaan. Het open en internationaal karakter van onze economie is daarbij een troef. Een actieve diversificatiestrategie ontneemt derde landen de kans op geopolitieke chantage en beschermt ons tegen externe schokken. Ons afsluiten van de wereld is geen optie. Volledig zelfvoorzienend zijn is vanzelfsprekend een utopie.

Om bedrijven en nieuwe investeringen in productiecapaciteit aan te trekken en te verankeren in Vlaanderen is ook de samenwerking in ecosystemen belangrijk. Ze stimuleren de samenwerking tussen verschillende organisaties en ze vormen zo een motor voor het succes van een onderneming. Zo hebben onze speerpuntclusters en ecosystemen rond de strategische onderzoekscentra nog steeds een belangrijke waarde voor innovatieve ondernemingen. Als overheid moeten we dergelijke initiatieven blijven ondersteunen, vooral waar de markt faalt. We kunnen bedrijven begeleiden in hun groei naar meer maturiteit, bijvoorbeeld van startups, richting scale-ups tot volwaardige industriële partners.

Wat de rol van FIT betreft: de afdeling Investeren van FIT wil de Vlaamse economie alleszins duurzaam stimuleren door een belangrijke rol te spelen in het aantrekken van nieuwe buitenlandse investeringen, maar evenzeer door bestaande buitenlandse bedrijven te verankeren in Vlaanderen. FIT kijkt vooral naar opportuniteiten in investeringsstrategieën van buitenlandse bedrijven die reeds in Vlaanderen gevestigd zijn. Hun bijkomende investeringen vormen immers een substantieel onderdeel van het geheel aan buitenlandse investeringen. Daarom volgt FIT de bestaande buitenlandse investeerders in Vlaanderen nauwgezet op en het bespreekt mogelijke bijkomende investeringen van deze buitenlandse spelers. Deze benadering is wellicht echter nog te onderscheiden van reshoring in de enge zin. Zoals u weet staat FIT enerzijds in voor het exportluik van de bedrijven in Vlaanderen en anderzijds voor het aantrekken van buitenlandse investeringen. Het eventuele ondersteunen van bedrijven om de productie uit het buitenland naar Vlaanderen te halen, is een opdracht die FIT in samenspraak met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) doet.

Het rapport geeft ook enkele concrete voorbeelden van reshoringactiviteiten in Vlaanderen. Continental Automotive Benelux, een dochterorganisatie met hoofdzetel in Mechelen, die deel uitmaakt van het grotere Duitse Continental AG is zo'n voorbeeld. Ook voor de IVC Group in Avelgem gaat dat verhaal op. Sinds 2015 is dit bedrijf in handen van de Amerikaanse groep Mohawk Industries, wereldspeler in vloerbekleding. Een deel van de productie werd uit China opnieuw naar Vlaanderen gehaald. Voor mij zijn dat signalen dat we met Vlaanderen stappen zetten in de goede richting. Vlaanderen blijft deze inspanning rond de creatie van een aantrekkelijk investeringsklimaat daarom voortzetten. Ook FIT zal blijven focussen op het faciliteren van onze open economie. De oprichting van een apart reshoringagentschap in de schoot van FIT is daarvoor niet nodig. Het investeringsluik van FIT is eigenlijk een groot reshoringagentschap dat in zestig landen in de wereld actief is.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Het thema van reshoring is opnieuw wat hoger op de politieke agenda geraakt door de covidcrisis toen onze overafhankelijkheid in cruciale sectoren pijnlijk duidelijk werd. Ik denk bijvoorbeeld aan de mondkapjes. De reshoring vind

ik toch niet zo onbelangrijk. We moeten daar toch durven naar te kijken. Algemeen beschouwd denk ik dat we in Vlaanderen en in Europa moeten herindustrialiseren om verschillende redenen. Op sociaal-economisch vlak bijvoorbeeld vormt de industrie een belangrijke basis voor onze dienstensector. De industrie kan goedbetaalde jobs creëren voor onze arbeiders, zoals in de automobielsector. We kunnen beter waken over kwaliteitsvolle producten in plaats van goedkope en weinig duurzame massaproductie uit verre landen.

Op politiek vlak moeten we via die herindustrialisering en reshoring ervoor zorgen dat we in Vlaanderen beter beschermd zijn tegen internationale economische schokken en een verzekerde productie van levensnoodzakelijke goederen hebben. Ik vind dat Vlaanderen hier zeker de boot niet mag missen. Ik denk dat we moeten inzetten op een actief industrieel overheidsbeleid in strategische sectoren.

Het herstel van een gelijk speelveld hebt u daarstraks aangehaald. Momenteel is er geen gelijk speelveld. Het is dan ook aan de bedrijven zelf om te beslissen waar de productie al dan niet wordt gelokaliseerd. Alleszins moet internationale handel op basis van dezelfde voorwaarden voor alle partijen gebeuren. Dat is momenteel niet het geval door de ongebreidelde en onvoldoende gereguleerde wereld-productie op het vlak van arbeidsvoorwaarden, milieuvoorschriften enzoverder.

Minister-president, ik heb nog een aantal vragen over dat rapport van de SERV. Er zijn momenteel in Vlaanderen weinig data over reshoring. De SERV pleit voor een Vlaamse of Europese reshoredatabank. Hoe kijkt u daarnaar? Denkt u dat we dat best in Vlaanderen zelf doen of moet dat op Europees vlak georganiseerd worden? U hebt daarstraks ook een voorbeeld gegeven van bedrijven die al teruggekeerd zijn. Hebt u een zicht op nog andere bedrijven die van plan zijn om terug te keren naar Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Collega, dank u wel om de vraag te stellen. Minister-president, ik moet eerlijk zeggen dat ik denk dat soms wat dingen door elkaar worden gehaald. Als je het wilt hebben over een aantal strategische bevoorradingen, bijvoorbeeld van mondmaskers, is dat een strategische beslissing die men in Europa neemt. Ik zou dat los zien van reshoring. Als men het heeft over reshoring, bedrijven die in land X produceren en die productie morgen terugbrengen naar Vlaanderen, lijkt mij dat voor 100 procent een beslissing die een bedrijf neemt en waar wij als overheid niets moeten doen, behalve, zoals de minister-president zei, een interessant industrieel beleid voeren waardoor investeringen eerder in Vlaanderen plaatsgrijpen dan elders. Dat hangt af van de strategie die een bedrijf heeft.

Ik zou het zelfs raar vinden als FIT, dat probeert om bedrijven te internationaliseren, dat zou doen. Niet alleen voor de koop en verkoop maar evengoed voor de productie, want het kan soms zinvol zijn om te zorgen dat men een productie heeft op verschillende plaatsen, zodat men niet geboycot kan worden, om maar iets te zeggen. Ik zou het niet goed vinden mocht FIT morgen zeggen dat men moet proberen om de productie die elders gebeurt naar Vlaanderen te halen. Dit is en blijft voor mij een beslissing die een bedrijf zelf neemt en waar de overheid maar twee dingen kan doen, namelijk enerzijds zorgen voor een goed industrieel kader waarin Vlaanderen maximaal scoort om investeringen in Vlaanderen te behouden of te krijgen, en anderzijds sensibiliseren dat men misschien het walhalla niet altijd in het buitenland kan vinden maar dat de troeven die wij hebben de moeite zijn om de productie hier te doen. Ik zou dat toch helemaal los zien van wat er gebeurt met strategische producten of aanvoerlijnen of dergelijke meer, zoals het voorbeeld van de mondmaskers.

Mijn pleidooi is om zeker FIT daar niet te sterk op te laten inzetten, zeker niet in de richting van alles terug te halen uit het buitenland. Dat zou een raar signaal zijn. U hebt ook al gesuggereerd dat VDAB dat zou moeten doen. Neen, ik denk ook niet dat VDAB dat moet doen. Het bedrijf beslist zelf wat en hoe. Het SERV-rapport heb ik voor het grootste deel eigenlijk ook zo gelezen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Slagmulder, ik denk dat u een aantal dingen door elkaar haalt.

U hebt het in uw repliek over de industrialisering. Ik zit volledig op uw golflengte. Op EU-niveau zie ik gevaarlijke tendensen op dat vlak. Ik verdenk er een aantal EU-commissarissen van te zeggen dat het properste Europa een Europa zonder industrie is, met alleen nog diensten. Dat zou de meest idiote evolutie in een maatschappij zijn die denkbaar is. Want welke diensten lever je als je geen maakindustrie meer hebt? Toerisme, maar dan heb je mensen nodig die geld verdienen om daar te kunnen op ingaan. Als de industrie weg is, heb je die niet meer.

Ik zie tendensen in Europa die het de industrie moeilijk maken en dan spreken we niet over reshoring, maar over shoring. De bedrijven hier houden die hier vandaag zijn, dat staat wel hoog op mijn agenda. Industriële bedrijven hier houden. Als BASF in Duitsland zegt dat hun volgende investeringen niet meer in Europa maar in Amerika zullen zijn, dan is dat niet reshoring, maar vooral ervoor zorgen dat wat we hier nu hebben, hier kunnen houden. ArcelorMittal en een aantal andere staan bij mij top of mind om ervoor te zorgen dat die bedrijven, gezien de huidige omstandigheden, niet gaan lopen.

Ik heb geen weet van heel veel Vlaamse bedrijven die weglopen, van een vlaag van Vlaamse bedrijven die nu gaan lopen en die we moeten terughalen. Elk bedrijf dat je naar hier kunt halen of terughalen om hier te investeren, vind ik goed. Mijn focus vandaag in de industriële politiek is wat we nu hier hebben moet hier kunnen gedijen en bijkomend kunnen investeren. Daar lopen we risico.

Verder heb ik u gezegd dat we die rapporten nog aan het analyseren zijn, maar ik zie de sense of urgency op het vlak van reshoring op dit moment iets minder dan u. Ik heb er nog geen mening over of we dat op dit of op Europees niveau moeten bekijken. We gaan eerst de analyse maken. Ik heb er geen zicht op dat enorm veel Vlaamse bedrijven naar het buitenland zijn gegaan. Er zijn gelukkig wel veel Vlaamse bedrijven die in het buitenland investeren. Dat is wel het geval. Maar dat ze naar het buitenland zijn gaan lopen en dat we ze vandaar moeten terughalen, daar heb ik geen zicht op. Mijn prioriteit is om de maakindustrie in Vlaanderen te houden en bijkomend aan te trekken. Hoe meer, hoe liever. De eerste bedreiging ligt daar. Het moet voor de grote jongens interessant blijven om hun vestigingen in Europa te behouden.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): We zijn het over veel zaken eens. Ik ben voorstander van herindustrialisering in Europa. Ik heb niet gezegd dat we alles opnieuw naar Vlaanderen moeten trekken. Dat zeg ik zeker en vast niet. Maar ik heb wel gepleit voor een gelijk speelveld. Dan kunnen bedrijven zelf nog altijd kiezen waar ze gelokaliseerd willen worden. Dat heb ik daarstraks in mijn repliek gezegd.

Maar we mogen toch de boot van de reshoring niet missen. We moeten daar durven naar te kijken, we moeten mee zijn in dat verhaal. Er is binnenkort een

gedachtewisseling in de commissie Economie. Ik ben alvast benieuwd wat men daar zal zeggen en welke initiatieven er nog zullen worden genomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de sterke stijging van de Vlaamse wapenexport in 2022
– 848 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister-president, op 8 november presenteerde u het Verslag Wapenhandel 2021 in deze commissie. Op 29 november presenteerde – na de tussenstop van de budgetbesprekingen – het Vlaams Vredesinstituut (VVI) zijn analyse van de cijfers van de Vlaamse buitenlandse wapenhandel en zijn advies naar aanleiding van het Verslag Wapenhandel.

In beide presentaties kwam uiteraard aan bod dat de uitvoer en overbrenging van wapens en onderdelen in 2021 met een waarde van 143,5 miljoen euro nooit eerder zo hoog lag. Het VVI voegde in zijn presentatie de voorlopige tussentijdse cijfers voor 2022 hieraan toe. Het is overduidelijk dat we in 2022 op een absoluut recordbedrag zullen afstevenen, want in augustus 2022 was de Vlaamse uitvoer en overbrenging van wapens al goed voor 600 miljoen euro. De groei is duidelijk.

Dit versterkt de reeds eerdere boodschap van het VVI, dat de Vlaamse wapenindustrie op een echt kantelpunt zit, zowel geopolitiek gezien, als wat de impact op de Vlaamse wapenindustrie zelf betreft. Vanuit deze conclusie waarschuwt het VVI dat op dit kantelpunt – het Vlaams wapenhandelsbeleid, dat al twintig jaar oud is, en het Vlaams Wapenhandeldecreet dat al tien jaar oud is – onder druk komen te staan. Het is nodig om het Vlaamse wapenhandelsbeleid te updaten en dit te versterken.

Minister-president, tijdens uw toelichting van het Jaarverslag Wapenhandel 2021 kon u nog niet reageren op het VVI-advies. Nu dit advies in de commissie behandeld werd, kijk ik uit naar uw standpunt ten overstaan van dit advies.

Hoe reageert u op het advies van het Vlaams Vredesinstituut? Welke aspecten uit het advies neemt u nog deze legislatuur op?

Welke acties koppelt u aan de duidelijk zeer sterke stijging van de Vlaamse wapenexport in 2022?

Hoe gaat u om met het dringende advies om extra aandacht te hebben voor het wapenhandelsbeleid en dit te versterken?

Voorziet u een versnelling van de evaluatie van het huidige decretaal kader en ziet u de noodzaak om de samenwerking met de federale diensten toch te formaliseren?

Kan de dienst Controle Strategische Goederen (dCSG) deze sterke verhoging van de Vlaamse wapenexport aan zonder in te boeten op de daadwerkelijke controle? Of is een uitbreiding van deze dienst noodzakelijk?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Aerts, u peilt naar mijn reactie op het advies van het VVI. De Vlaamse Regering geeft reeds gevolg aan de oproep om de

interfederale coördinatie te blijven versterken. Mijn diensten nemen bijvoorbeeld actief deel aan de coördinatievergaderingen die worden georganiseerd door het nationaal contactpunt voor het Europees Defensiefonds. In het kader van de pas uitgebrachte Defense Industry and Research Strategy heeft collega Brouns al laten weten dat zijn diensten dit actief gaan opvolgen, dat gelet op de potentiële opportuniteiten voor onze bedrijven en onderzoeksinstellingen alsook het belang om initiatieven in deze context maximaal te laten aligneren met de bestaande beleidsinitiatieven langs Vlaamse kant. Onze beide administraties stemmen daarvoor onderling af. Verder weet u dat ik al geruime tijd vragende partij ben om de samenwerkingsakkoorden met de federale overheid te actualiseren.

Ten tweede roept het VVI op om bij te dragen aan het verbeteren van internationale afspraken over wapenexport. In deze commissie heb ik daaromtrent al meermaals gewezen op de zeer actieve rol die mijn administratie opneemt in de EU-context. Zij zal het Vlaams beleidskader blijven uitdragen in onder andere de Groep export van conventionele wapens (COARM) en de werkgroep over de intra-EU handel van defensiegerelateerde goederen. Daarnaast blijft ze ook actief in de verschillende internationale controleregimes.

Ook herhaal ik mijn standpunt dat ik principieel niet tegen de optimalisatie van het decretale kader ben. Dit dient evenwel goed voorbereid te gebeuren. Op dit moment staat een herziening niet op de planning. Zoals aangegeven in de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) 2023 zal ik blijven inzetten op de systematische sensibilisering van Vlaamse bedrijven en onderzoeks- en kennisinstellingen. Dat doe ik door ondersteuning te bieden en bewustmaking inzake exportcontroleverplichtingen te vergroten. Daarvoor werd trouwens een instrumentarium ontwikkeld en gepromoot.

Ten slotte wens ik te benadrukken dat het wapenhandelsbeleid me zeer ter harte gaat. Mijn diensten volgen de internationale en Europese ontwikkelingen van nabij op. In de betrokken fora zetten ze sterk in op multilaterale samenwerking en harmonisatie op Europees niveau. Hoe meer partners de visie op wapenhandelscontrole delen, hoe sterker onze instrumenten om die te handhaven.

Welke acties koppel ik aan de duidelijke, zeer sterke stijging van de Vlaamse wapenexport? Ik zou een paar kanttekeningen willen maken bij wat u "een zeer duidelijke sterke stijging van de Vlaamse wapenexport" noemt.

Zoals ik steeds aangeef bij de bespreking van het Verslag Wapenhandel, dient er zowel naar het aantal vergunningen als naar hun waarde gekeken te worden, vooraleer conclusies te trekken. Hoewel de cijfers voor 2022 nog onvolledig zijn, constateer ik dat enkele vergunningen voor grote bedragen de globale cijfers erg beïnvloeden. Het is belangrijk om hierbij te duiden dat een groot deel van die bedragen gelinkt is aan vergunningsplichtige technologieoverdrachten. Bovendien bevatten de maandverslagen enkel aanvragen tot uitvoer van technologie in het kader van een offerteaanvraag. Dat betekent dat hier niet noodzakelijk een contract uit volgt. Daarnaast kaderen enkele overdrachten binnen een groot commercieel meerjarig contract. Het is echter moeilijk om de waarde van deze overdrachten te kwantificeren. Daarom wordt steeds het totaalbedrag van het volledige commerciële contract vermeld bij de waarde van de vergunningen. Dat wordt zo gedaan wegens consistentieredenen en omdat het ingeven van een waarde nu eenmaal vereist is bij het aanvragen van een vergunning. Mijn diensten zijn zich ervan bewust dat de huidige individuele maandrapportering in dit geval een vertekend beeld geeft van de exportomvang. Ze bekijken hoe dat geremedieerd kan worden.

Wat de personeelsbezetting van de dienst Controle Strategische Goederen betreft: zoals ik heb aangegeven is de stijging van de Vlaamse wapenexport relatief. De

personeelsbezetting van de dienst Controle Strategische Goederen bleef, ondanks de besparingen de voorbije jaren, stabiel en werd in 2021 uitgebreid met een extra voltijdequivalent (vte). Het is wel zo dat de vele actuele ontwikkelingen, gelinkt aan de exportcontrole, grote inspanningen vragen van mijn diensten. Maar voorlopig zie ik geen personeelsuitbreiding.

Dan moet het volgende mij van het hart, mijnheer Aerts: toen Rusland Oekraïne binnenviel, hebben alle Europese landen hun defensiebudgetten in de hoogte herzien. Ik denk dat we onze bedrijven niet moeten weerhouden van de defensieuitbreidingen die onze bondgenoten doen. Dan ga je waarschijnlijk een toename zien van wapenexport. Als dat naar onze bondgenoten is en het wordt goed gecontroleerd, dan denk ik dat we daar meer op moeten inspelen. Dat moet natuurlijk onder de voorwaarden gebeuren die voorzien zijn in het decreet. Maar ik heb er niets tegen dat onze bedrijven in de defensie-industrie mee technologische en industriële ontwikkelingen doen voor goede doeleinden, namelijk onze eigen – ik bedoel die van de bondgenoten – defensiepositie versterken.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Het is logisch dat de wapenexport zal stijgen met dit conflict. Dat klopt, maar dit is nog maar een voorafname. Dit zijn cijfers, voor zover ik juist geïnformeerd ben, die nog niets te maken hebben met de gevolgen van het Oekraïneconflict. Dat zijn cijfers die hier nog bovenop zullen komen. Als we meer exporteren, dan betekent dat vooral ook dat we meer controle moeten uitoefenen op hetgeen we exporteren. U verwijst naar het decreet, we zitten op dezelfde lijn.

Als ik u goed hoor, zegt u eigenlijk dat die 600 miljoen euro niet meteen extra export betekent of extra veel werk impliceert. Ik heb het gevoel dat u daardoor nuanceert wat het Vlaams Vredesinstituut ziet, namelijk dat onze Vlaamse wapenindustrie op een kantelpunt zit. Daaraan koppelt u een aantal conclusies. De eerste is dat de dienst Controle Strategische Goederen niet moet worden versterkt, want ze kunnen alles de baas omdat de huidige exportomvang een vertekend beeld geeft. Ten tweede, bent u principieel niet tegen een update van het decretaal kader, maar u zet het ook niet op de planning. U doet het niet voor 2023, maar ook niet voor het jaar erna. De jaren daarna vallen na de verkiezingen.

Als u aangeeft dat het goed moet worden voorbereid, is het dan niet aangewezen om alvast met de voorbereidingen te starten? Is het niet aangewezen om die voorbereidingen van de update van het Wapenhandeldecreet te starten? Zegt u hier eigenlijk dat u het kantelpunt, waar het Vlaams Vredesinstituut naar verwijst, in onze Vlaamse wapenindustrie voorlopig nog niet ziet?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Ik heb een vraag aan de minister en een suggestie aan de parlementsleden wat onze werking betreft. Ik wil me een beetje aansluiten bij de vraag van collega Aerts. Het Wapenhandeldecreet is tien jaar oud. Is er een evaluatie van voorzien? Zo ja, wanneer en op grond van welke afspraken zal die evaluatie plaatsvinden?

Ik denk dat deze vraag en het debat aantonen dat het nuttig kan zijn om bij de bespreking van het jaarverslag meteen het advies van het Vlaams Vredesinstituut te bespreken samen met de minister-president. Dat zou men gelijktijdig kunnen doen in een zitting. Dat was mijn suggestie.

De voorzitter: Dat kan niet als we de bepalingen volgen. We zullen dat straks opnemen in de regeling der werkzaamheden.

Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik denk dat we die update wel kunnen voorbereiden maar ik denk dat we ze deze legislatuur niet meer zullen kunnen doorvoeren.

Mijnheer Aerts, ik weet niet goed wat u bedoelt met kantelpunt. Ik heb daarstraks gewoon gezegd dat ik denk dat de verschillende landen, de verschillende bondgenoten van het bondgenootschap van de NAVO meer defensie-uitgaven gaan doen, gewaarschuwd door de oorlog die we aan onze grenzen hebben zien ontstaan. Dus denk ik dat de totale omzet in de wapenindustrie zal toenemen. Als de defensie-uitgaven van de bondgenoten omhooggaan, dan zal men de omzet in de wapenindustrie zien toenemen. Ik denk dat de Vlaamse bedrijven daar een graantje van moeten meepikken, binnen ons decreet, dat is waar, laten we daarin duidelijk zijn. Ik weet niet of dat een kantelpunt moet worden genoemd. Dat zijn gewoon de opportuniteiten die er zijn. Wapens worden trouwens ook door politiemachten en dergelijke gebruikt. De dag dat we stoppen met het produceren van wapens, gaan we toch naar een groot probleem denk ik.

Ik zie geen kantelpunt. Ik zeg gewoon dat er waarschijnlijk meer omzet in de wapenindustrie zal zijn. Ik ga niet de man zijn die tegengaat dat de Vlaamse ondernemingen binnen het decreet daarmee hun zakencijfer kunnen opdrijven. Ik zie dat niet als een kantelpunt. Ik zie dat gewoon als het volgen van de markt.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Zoals ik daarnet al zei, was die evolutie al volop bezig voor het conflict in Oekraïne wegens een heel groot aantal bestellingen waardoor onze wapenindustrie veel groter aan het worden is. Dat kan voor politie zijn. Dat kan ook voor vredelievende zaken zijn of peacekeepingacties. Absoluut. Maar dat betekent wel dat als het veel intensiever en veel groter wordt, ook de controle automatisch moet volgen, om telkens te zien of het naar de juiste eindgebruikers gaat. Dat was mijn punt. Afgelopen jaar is daar nog een rapport over uitgekomen. Ik ben niet degene die zegt dat dit aan de gang is, dat wordt aangehaald door het Vlaams Vredesinstituut zelf. Ik denk dat het absoluut van belang is om dat aan te grijpen om onze hele wetgeving daarop af te stemmen en te kijken of die nog klopt, alsook onze controle daarop. Dat is een opdracht die we toch zullen moeten opnemen. Het lijkt me dan aangewezen om die voorbereiding alvast te starten om dan te kunnen landen zodat het op een goede manier gebeurt want het is alleszins een zeer complexe materie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.